Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Diplomová práce

Vliv puritanismu na životní postoje v románu N. Hawthorna *The Scarlet Letter*.

The Influence of Puritanism on the Life of Literary Characters in the Novel by Nathaniel Hawthorne *The Scarlet Letter*.

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Alice Sukdolová

Vypracovala:
Marie Pokorná
V. ročník
Čj-Aj/ Zš

Datum odevzdání: duben 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vliv puritanismu na životní postoje v románu N. Hawthorna The Scarlet Letter vypracovala samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Krásněvsi dne 20. dubna 2011. ……

Děkuji vedoucí diplomové práce, Mgr. Alici Sukdolové, za cenné rady a připomínky k vypracování mé diplomové práce, za vstřícnost, trpělivost a pochopení. Dále děkuji svojí sestře, Mgr. Iloně Pokorné, za podnětné poznámky, ochotu pomoci a především za podporu v mém úsilí.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá vlivem puritanismu na životní postoj hlavních protagonistů románu N. Hawthorna *The Scarlet Letter*. Práce obsahuje životopis autora knihy, další část vysvětluje historické souvislosti a příčiny vzniku puritanismu. Následuje kapitola o šíření a rozvoji puritanismu na americkém kontinentě. Další část uvádí spisovatele a jejich tvorbu v období puritanismu. Nejobsáhlejší oddíl rozebírá život jednotlivých protagonistů i celé tehdejší společnosti. Předmětem zájmu je ukázat vliv zažitých puritánských východisek na životní osudy hrdinů. Tato východiska udávají chod společnosti, jsou neměnnou součástí každodenního života, řídí chování a jednání společnosti.

ABSTRACT

The thesis deals with the influence of Puritanism on the life of literary characters in the novel by Nathaniel Hawthorne *The Scarlet Letter*.

The paper includes the biography of the author; next section explains the historical connections and conditions of the beginning of Puritanism. The following section is about the propagation and development of Puritanism on the American continent. Next section presents writers and their works in the period of Puritanism. The vastest section analyses lives of the literary protagonists and their society. The aim of the paper is to show the influence of puritan bases on the life of heroes. These bases determine the progress of society, they are unchangeable part of everyday life, determine the behaviour and action of society.

OBSAH

Úvod…… …… 1
1. NathanielHawthorne……..... 2
2. Puritanismus…….…….... 14
3. Počátky puritanismu na americkém kontinentě…….....24
3.1. Rozvoj puritanismu a jeho odraz v literární tvorbě……..25
3.1.1. William Bradford……...26
3.1.2. John Winthrop……... 28
3.1.3. John Cotton a Thomas Hooker…….. 29
3.1.4. Roger Williams……..30
3.1.5. Osmnácté století a Jonathan Edwards……32
3.1.6. Puritanismus v devatenáctém století a jeho odkaz…..... 34
4. Puritanismus v literatuře…….. 35
4.1. Poezie Michaela Wigglesworthа……..36
4.2. Poezie Anne Bradstreet…… 37
4.3. Poezie Edwarda Taylora…….. 38
4.4. Prozaická literatura…….. 39
5. Nathaniel Hawthorne - The Scarlet Letter (Šarlatové písmeno), 1851…….…… 41
5.1. Pohnutky a impulsy provázející vznik díla…….. 41
5.2. Tematická bohatost díla……... 45
5.3. Protagonisté příběhu…… 47
5.3.1. Spletitý ostud Hester Prynne……. 48
5.3.1.1. Symbolický význam šarlatového písmene…57
5.3.2. Postava kajícího se kněze Arthura Dimmesdala……....58
5.3.3. Tajemný Roger Chillingworth…….....63
5.3.4. Nepředvídatelná Pearl……... 66
5.3.5. Čarodějnice Hibbinsová……70
5.3.6. Bostoňané a veleváženi hodnostáři Bostonu……. 71
5.3.6.1. Guvernér Richard Bellingham……..72
5.3.6.2. Bostonští radní……. 73
5.3.6.3. Smýšlení řadových občanů Bostonu…… 75
Závěr……..... 79

Summary…… 82
Použitá literatura a prameny…….. 84

Úvod

Tématem této diplomové práce je vliv puritanismu na životní postoje protagonistů v díle Nathaniela Hawthorna *The Scarlet Letter*.

Ačkoliv puritanismus nemá v dnešní době příliš silný vliv, jeho odkaz stále přežívá. Dodnes přežívají názory a zvyky, které vychází z tohoto myšlenkového hnutí a kterými se řídí chod společnosti.

Puritanismus vznikl jako reakce na rozmařilý život církve a snažil se o její návrat k původní podobě. Fanatičtí představitelé rozšiřovali toto učení do světa a snažili se co nejvíce rozšířit zástup jeho stoupenců.

Předkové Nathaniela Hawthorna puritanismus výrazně podporovali, proto byl spisovatelův život s tímto hnutím úzce spjat. Nesmazatelně se zaryl do autorova povědomí a ovlivnil nejen jeho osobní život, ale i celou literární tvorbu.

Cílem práce je na životech hrdinů ukázat sílu puritánského myšlení, které ovlivňuje protagonisty literárních děl a mnohdy vede k celkové přeměně jejich životních osudů.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti kapitol. První z nich se věnuje autorovi knihy, Nathanielu Hawthornovi. Zabývá se jeho soukromým životem, literárním stylem i dílem. Následující kapitola popisuje vznik puritanismu a historické souvislosti, které zapříčinily jeho zrod. Třetí oddíl se věnuje šíření puritanismu na americkém kontinentě a představitelům politického života, kteří také literárně tvořili. Čtvrtá část pojednává o směřování literatury ovlivněné puritanismem. Jsou v ní rovněž zahrnuti spisovatelé Michael Wigglesworth, Anne Bradstreet, Edward Taylor a jejich díla, stručně je zde zmíněna i tvorba prozaická. Poslední kapitola je zaměřena na jednotlivé protagonisty příběhu, rozebírá jejich životní osudy, ve kterých se odráží zažitá puritánská východiska.

1. Nathaniel Hawthorne

Alegorik, symbolista, kritik společnosti, propagátor demokratických ideálů, autor psychologických románů, jemný umělec - všechna tato slova charakterizují jednoho z předních představitelů americké literatury – Nathaniela Hawthorna.

Během svého života byl jako profesionální spisovatel přehlížen, nestál dobovým literárním vědcům za pozornost. Nefiguroval jako součást soudobého módního stylu, nepoužíval literární klišé. Jeho literární renomé se budovalo postupně, mělo stabilnější základy než u slavnějších kolegů, jimiž byli například Edgar Allan Poe nebo Walt Whitman (Poe nikdy nezískal přízeň kritiků, dostávalo se mu však poct od čtenářů, Whitman nezaujal místo v myslích a srdcích svých krajanů).

Nebylo jednoduché udržet si dobré jméno uprostřed kolísavé historické situace a posunů v literárním vkusu. Názory na Hawthornovu tvorbu se různí. Jedni o ní hovoří jako o mělké a omezené, jiní hodnotí jeho umění jako hluboké a široké. Jeho přítel Herman Melville jej dokonce přirovnává k takovému mistru, jako byl sám Shakespeare. Hovoří o něm slovy:

> *Some may start to read of Shakespeare and Hawthorne on the same page...But Shakespeare has been approached. There are minds that have gone as far as Shakespeare into the universe…Believe me, my friends, that men not very much inferior to Shakespeare, are this day being born on the banks of the Ohio. And the day will come, when you shall say who reads a book by an Englishman that is a modern?*[1]

Dnes, kdy se hloubce a nejednoznačnosti přikládá veliký důraz, Hawthornovo dílo nabízí dostatek spletitosti a tajemství, čímž přitahuje široké spektrum čtenářů. Současné ohlasy oceňují především mravní a citovou čistotu, jiné si libují v zlověstné psychologické složitosti.

Příběhy jsou obratně zaranžované, nabízí problém a vyžadují intenzivní rozbor. V dílech je ukryto něco záludného, jeví se jednoduše a smysluplně, obezřetně a citově napjatě, nepřístupně a současně vzbuzují úctu.

[1] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 156. ISBN 0-14-014435-8.

Nathaniel Hawthorne se narodil na Den nezávislosti - 4. července - v roce 1804 v Salemu, státě Massachusetts, do rodiny, která se může pochlubit význačnými předky. Jeho prapředek William Hathorne přišel do státu Massachusetts. V tomto severním úseku vyrůstaly nejstarší původní osady a kraj se začal nazývat Nová Anglie. Počátkem 17. století se tamější oblast stala útočištěm tzv. puritánů, kteří utíkali před útiskem církve ve staré Anglii. William společně s Governorem Winthropem přichází v roce 1603. Sehrál důležitou roli v prvních koloniích a proslul svým nelítostným trestáním vězňů. Jeho syn, John Hathorne, se stal právníkem a později soudcem speciálního soudu, který rozhodl o trestu smrti pro devatenáct čarodějnic ve slavném salemském procesu v roce 1692. Podle rodinné pověsti se praví, že jedna z odsouzených žen proklela soudce a s ním celý jeho rod. Když tuto skutečnost Nathaniel zjistil, rozhodl se krátce po absolvování univerzity přidat „w“ do svého příjmení se snahou distancovat se od svých nechvalně známých předků, avšak jiné zdroje uvádí další důvod, kterým je lepší výslovnost jména.

Později rodina klesla z významných pozic. Nathanielův otec Nathaniel Hathorne, Sr. se zapsal v synově mysli jako námořní kapitán, který zemřel na žlutou horečku v Surinamu a zanechal po sobě chudou vdovu se třemi dětmi, jež musela vychovat a postarat se o jejich vzdělání.

V roce 1816 se rodině dostává pomoci od strýců Richarda a Roberta Manningových, kteří jim poskytli ubytování ve městě Raymond, Maine. V roce 1819 se Nathaniel vrací do Salemu, kde plní školní docházku, avšak brzy pociťuje stesk po domově a blízkých. Tyto úzkosti překonává psaním novin *The Spectator*, které jsou věnovány rodině a obsahují eseje, básně a zprávy, jež odrážejí rozvíjející se autorův pubertální humor.

Díky strýcově finanční podpoře mohl Nathaniel v rozmezí let 1821 – 1825 studovat na Bowdoinské univerzitě v Maine. Zde se přátelí s pozdějším prezidentem Franklinem Piercem. Setkal se tu také s básníkem Henry Wadsworthem Longfellowem a kongresmanem Jonathanem Cilleyem. Nathaniel se především zabýval rétorikou a kompozicí, v dalších předmětech nijak nevynikal. Později o svém studiu píše: „*I was educated (as the phrase is) at Bowdoin College. I was an idle student, negligent of college rules and the Procrustean details of academic life,*

rather choosing to nurse my own fancies than to dig into Greek roots and be numbered among the learned Thebans."[2]

Hawthorne měl pouze jediný životní cíl a ten také brzy naplnil. Vrátil se do rodného domu v Salemu a začal psát.

Nathanielova díla náleží k období romantismu, přesněji temnému romantismu. Jsou varovnými příklady, které připomínají, že zlo, vina a hřích jsou základními přirozenými součástmi lidského bytí. Inspiraci pro své dílo hledá Hawthorne v puritánské Nové Anglii, kombinuje historická vyprávění s prvky symbolismu a s psychologickými tématy. Zajímá se o obyčejné látky jako dědičný hřích, vina, výčitky svědomí a pomsta.

Pozice začínajícího autora nebyla v roce 1825 jednoduchá. Mladý spisovatel potřebuje více trpělivosti a vytrvalosti než ostatní lidé, tvoření musí obětovat měsíce a roky, přičemž není jisté, zda se jeho dílo rozšíří do povědomí a bude čteno. Odměna přichází často příliš pozdě, jak tomu bylo i v případě Hawthorna.

Hawthornova léta věnovaná procvičování a experimentování vedla k vytvoření díla *Fanshawe* (1828), kde prezentuje svůj studentský život. V tomto období vzniká i velká řada povídek, z nichž se některé podařilo publikovat, avšak většina byla s největší pravděpodobností zničena.

Aby se spisovatel stal proslulým mistrem, je třeba, aby objevil svoji pravdu, své osobité, přirozené nadání. Pakliže během svého tvořivého období nenalezne vlastní cestu, je lépe se této kariéry vzdát. Hawthornovi se podařilo cestu najít. Za rozhodující jsou považována léta mezi Nathanielovým dvacátým prvním a třicátým třetím rokem. V této době, kterou nazývá „*twelve dark years,*"[3] nachází svůj zvláštní výraz a styl, vytváří specifickou barvitost svého umění.

Během těchto dvanácti let žije aktivním životem. Navštěvuje své přátele, podnikne letní výpravu do hor a k Niagarským vodopádům. Zaujatě sleduje soudní jednání s vrahy, nevyhýbá se návštěvě místních hostinců, zkrátka žije rozmařilejším životem. Sám pomáhá vytvořit legendu o své samotářské existenci, o úniku ze světa, o osamělých nočních procházkách prázdnými ulicemi Salemu, o

[2] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[3] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 684.

kterých se můžeme dočíst v jeho deníkových záznamech a dopisech psaných snoubence Sophii Peabodyové.

Velmi důležité je jeho otevřené vyjednávání se světem. Nemyslí se svět, ve kterém žil, ale svět jeho představivosti, nejhlubší vnímavosti, který označuje jako *„the interior of the heart.“*[4]

Hawthorne brzy objevil, co je jeho světem představivosti. Tímto světem rozumí oblast mezi lidským srdcem a vědomím, kde přetrvávají hříchy a vina, kde jsou skryta tajemství, kde přebývají sžírající výčitky svědomí a otázky, na které člověk nenachází odpovědi a které jej postupem času zničí.

Na počátku své kariéry v roce 1836 se Hawthorne stává editorem časopisu American Magazine of Useful and Entertaining Knowledge. Vlastními slovy přesně vystihuje svou životní situaci: *„I have not lived, but only dreamed about living.“*[5] Pravidelně přispívá do časopisů a ročenek. Mezi známější dílka patří *Young Goodman Brown* nebo *The Minister's Black Veil*.

V roce 1837 Hawthornovi přichází nabídka od Horatia Bridge, který zariskuje a vydává kolekci jeho krátkých povídek nazvaných *Twice-Told Tales*. Kniha není příliš úspěšná, zaujímá jen nepatrnou pozornost kritiků, avšak Hawthorne se dostává alespoň částečně do povědomí čtenářů. Jak název napovídá, autor zde nedělá nic jiného, než převypravuje příběhy, které jsou již dlouhou dobu známy.

V tomto roce se Hawthorne zasnubuje s ilustrátorkou a vyznavačkou transcendentálního proudu, Sophií Peabodyovou. Hawthorne se stává členem slavné Utopian community v Brook Farm - skupiny vysoce vzdělaných lidí, reformistů se sociálními snahami, kteří poukazovali na fakt, že člověk nemá ztrácet čas monotónní a bezvýznamnou prací. Víra v tuto myšlenku ale nebyla hlavním důvodem Hawthornova vstupu do skupiny. Důležitější bylo, že členství Hawthornovi pomohlo ušetřit peníze na svatbu se Sophií. O této zkušenosti se vyjadřuje slovy*: „…we had transported ourselves a word-wide distance from the system of society that shackled us at breakfast-time.“*[6] Práce na farmě se pro

[4] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 685.
[5] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[6] KAUL, A. N. *HAWTHORNE A collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 153.

Nathaniela stala příliš fádní a skupinu opouští. Zážitky z pobytu mu posloužily jako inspirace pro novelu *The Blithedale Romance*.

9. července 1842 se Nathaniel žení se Sophií Peabodyovou v Bostonu. Manželský pár se stěhuje do Old Mansu v Concordu, Massachusetts, kde žijí po tři léta. Z této doby pochází většina jeho povídek z kolekce *Mosses from an Old Manse*.

Uzavřené manželství bylo velice šťastné. Sophia, stejně tak jako Nathaniel, byla samotářské povahy. V životě často trpěla migrénami, které se snažila vyléčit řadou experimentálních lékařských metod. Většinu času trávila v klidu na lůžku. Po seznámení se s Nathanielem, které zprostředkovala její sestra, začaly bolesti hlavy ustupovat. Manželé se těšili spokojenému svazku a většinu volných chvil trávili procházkami v parku. Sophia představovala pro Nathaniela velkou oporu a dodávala mu pořebnou energii. Osm let po svatbě napsala: *„If I can only be so great, so high, so noble, so sweet as he in any phase of my being, I shall be glad.“* [7] Hawthorne nazýval svoji ženu slovem „Dove“ a napsal o ní: *„...is, in the strictest sense, my sole companion; and I need no other-there is no vacancy in my mind, any more than in my heart…Thank God that I suffice for her boundless heart!“*[8]

Sophie jeho tvorbu nesmírně obdivovala. V jedné ze svých prací napsala*: „I am always so dazzled and bewildered with the richness, the depth, the…jewels of beauty in his productions that I am always looking forward to a second reading where I can ponder and muse and fully take in the miraculous wealth of thoughts.“*[9]

Nathanielovi a Sophii se narodily tři děti. První dcera Una přišla na svět 3. března 1844, syn Julian se narodil 22. června 1846 a dcera Rose se narodila v květnu roku 1851.

Život zasvěcený literatuře je velice ošidný, psaní není dostatečným zdrojem financí k uživení rodiny. Z nouze Nathaniel přijímá nabídku massachusettských demokratů a stává se dohližitelem v salemské celnici (Surveyor for the District of Salem and Beverly and Inspector of the Revenue for the Port of

[7] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 169.
[8] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[9] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.

Salem[10]), kde pracuje tři roky. V následujících volbách roku 1848 vítězí Whigové a Hawthorne přichází o práci. Rozhořčený píše protestní dopis do The Boston Daily Advertiser, ale jeho pozice je již obsazena. Přijímá místo sekretáře v Salem Lyceum. Na konci měsíce července téhož roku umírá Hawthornova matka. Touto smutnou zprávou je Nathaniel velice zasažen, hovoří o ní jako o *„the darkest hour I ever lived.“*[11]

Jeho jedinou nadějí se stává psaní. Mezi léty 1849 – 1850 píše své mistrovské dílo – *The Scarlet Letter*. Kniha představovala neobyčejný úspěch. Stala se jednou z masově vydávaných publikací, které se prodalo více než 2500 svazků během deseti dní. Hawthornovo jméno se bleskurychle rozšířilo v literárních kruzích. Pozornost přitahuje předmluva, která se týká jeho zkušeností s prací na celnici a zmiňuje zde i poměry v místní politice. Po nevídaném úspěchu této knihy Hawthorne prohlašuje: *„…if it even yet be the case, that the Author could regard himself as addressing the American public, or, indeed, any public at all.“*[12]

V roce 1850 se rodina stěhuje na zemědělskou usedlost v oblasti The Berkshires blízko Lenoxu, Massachusetts. Pro Hawthorna je toto období velmi produktivní. Vydává *The House of the Seven Gables* (1851), v jejíž předmluvě hovoří o svém psaní takto: *„…as using atmospherical medium as to bring out or mellow the lights and deepen and enrich the shadows of the picture.”*[13] Kritik J. R. Lowell popsal toto dílo slovy: *„…the most valuable contribution to New England history that has been made.“*[14]

Následuje publikace kolekce povídek *The Snow Image and Other Twice-Told Tales* (1851), *The Blithedale Romance* (1852), *„essentially a day dream“*[15], autorova jediná kniha psaná v první osobě, kde říká: *„…the creatures of*

---

[10] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[11] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[12] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 151. ISBN 0-14- 014435-8.
[13] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[14] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[15] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939 s. 176.

his brain may play their phantasmagorical antics…“[16] Sbírka krátkých povídek vypravujících o mytologii *A Wonder-Book for Girls and Boys* (1852) spadá také do tohoto období, ačkoliv autor o jejím napsání uvažoval již od roku 1846.

Rodina si užívala krásné přírody v okolí The Berkshires, ale Nathaniel špatně snášel zimní období, a proto se v roce 1851 stěhují zpět do Concordu. Nathaniel dodává: *„I am sick to death of Berkshire…I have felt languid and dispirited, during almost my whole residence.“*[17]

Hawthorne podporuje politickou kampaň svého přítele Franklina Pierce, píše knihu *The Life of Franklin Pierce*, kde ho vykresluje jako *„a man of peaceful pursuits.*“[18] Záměrně se nezmiňuje o Piercově závislosti na alkoholu a naopak zdůrazňuje jeho přesvědčení, že otroctví by mělo brzy zmizet.

Jakmile se přítel Franklin Pierce stává v roce 1853 prezidentem, Hawthorne přijímá jmenování na konzula v Liverpoolu. Po čtyři roky pilně pracuje na konzulátu, cestuje po anglickém venkově, kde se mu dostává nejlepších služeb a získává i čestná uznání. V roce 1858 rezignuje na funkci, neboť dochází ke změně v politické sféře a nastupuje nová skupina, která ve svých rukou drží moc. Hawthorne pobývá v Itálii a Francii. Zážitky z cest zachycuje v knize *The Marble Faun* (1860).

Poslední léta života jsou spjata s obavami o peníze. Životní úspory naspořené z období lukrativního postu konzula nevydrží tak dlouho, jak doufal. Ve vzduchu navíc visí hrozba občanské války, která se brzy vyplní. Na jejím počátku Hawthorne cestuje do Washingtonu, D. C., kde potkává prezidenta Abrahama Lincolna a další významné osobnosti. Na vlastní oči dokonce vidí válečné boje. O zážitcích z tohoto setkání se dočteme v eseji *Chiefly About War Matters* (1862).

Hawthorne nevydrží sedět a pozorovat zánik světa. Intenzivně pracuje na dokončení své poslední knihy. Viditelně slábne a chřadne, rodina a přátelé jsou znepokojeni jeho stavem. Ačkoliv trpěl bolestmi žaludku, trval na posilujícím výletě do přírody s přítelem Piercem. Umírá během cesty ve White Mountains 19. května roku 1864 v Plymouth, New Hampshire. Je pohřben na místě

---

[16] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939 s. 176.
[17] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.
[18] ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.

dnes nazývaném Authors' Ridge v Sleepy Hollow Cemetery, Concord, Massachusetts. Čest prokázat poslední službu a nést rakev měli například H. W. Longfellow, R. W. Emerson, J. T. Fields. K poctě Hawthornovy památky napsal Longfellow baseň *The Bells of Lynn* (1866). Emerson později o pohřbu napsal: „*I thought there was a tragic element in the event, that might be more fully rendered,- in the painful solitude of the man, which, I suppose, could no longer be endured, and he died of it.*“[19]

Hawthornův život zasvěcený umění jej zařazuje mezi ostatní americké spisovatele, kteří měli stejné předurčení a kteří se taktéž zabývali otázkou postavení umělce v Americe. Hawthorne přivádí tuto otázku až na hranici vtipu. Jeho zahořklé a jízlivé poznámky se dotýkají neutěšeného postavení spisovatele ve společnosti.

Spisovatel, který se cítí osamocen a ztracen ve své rodné zemi, musí buď rychle vyřešit svoji osobní situaci, nebo se zcela vzdát své profese. Hawthorne nalezl pro tuto situaci řešení tím, že vytvořil své „druhé já (another Hawthorne)“[20]. Jedna část žila pohodlně, podřídila se práci na celnici, platila daně, přinášela bohatství a prožívala důstojný a uhlazený život. Ukazovala světu jemného, samotářského až dokonce plachého muže. Holmes o Hawthornovi řekl: „*Hawthorne was like a candle burning on a mantelpiece; it did not give off much heat, but its light was clear.*“[21]

Druhá část autorovy osobnosti se odráží v povídkách a novelách – skličující mysl, zvídavá představivost a zaujatost temnou stránkou lidské bytosti. Muž a umělec byly dvě oddělené bytosti. Pokusy najít v jeho díle Hawthorna - muže - jsou odsouzením Hawthorna – umělce. Muž a umělec žijí a pracují společně, ale jsou zcela odlišní.

Americká literatura velmi zřídka hovoří o tradici literární tragédie, ale může se pochlubit tradicí otázky morální. Evropané jsou vždy uchváceni překvapujícím rozporem mezi zemí, která kloní své cíle k praktickým a technickým výsledkům, a mezi tamějšími spisovateli, kteří hledají a odkrývají tmavé propasti lidského utrpení a zla. Hawthorne reprezentuje klasickou tradici morální.

Téměř ve všech Hawthornových příbězích je něco vzdáleného, co nechce, aby bylo najednou odhaleno a ukázáno a co nás vybízí, abychom četli více do

[19] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 175.
[20] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 686.
[21] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 686.

hloubky. Autorova umělecká dokonalost spočívá v síle ozvláštnit všední věc a jednoduché skutečnosti lidského života. Příběhy nejsou jednoznačné. Musíme se vycvičit v proniknutí do záhady a rozuzlit tajemství.

O Hawthornovi se říká, že se příliš nezajímal o žijící lidskou bytost jako takovou, ale soustředil se na mravní stránku a vnitřní život mužů a žen, což je pravdivé, uvědomíme-li si, že protagonisté příběhů a novel jsou vždy v důvěrném vztahu s prostředím, ve kterém žijí a se kterým hýbou. Vesnice, kostel, prales a kopce jsou externí projekcí vnitřního stavu mysli. V *Young Goodman Brown* Hawthornova metoda přenášení mravního universa do lidského společenstva je prohloubena a uhlazena. Scéna otcova putování do pralesa je podmanivější a proročtější - temný les, odumírající stromy, drsné figury a červený oheň v okolí prozrazují otcovo hříšné srdce. Brown si posléze uvědomuje, že podstoupil cestu, která nebyla skutečná. Vše, co prožil a viděl, bylo jenom vnější ukázkou jeho niterného stavu mysli.

Metoda odhalování vnitřního stavu je klíčovou součástí spisovatelova řemesla a objevuje se i v dalších dílech.

Hlavní hrdinové žijí ve zvláštním, temném světě, jsou zatíženi hříchem a vinou, které sami nedokážou vysvětlit, ale přesto se nestávají jen omezenými loutkami. Hawthorne se nesnaží převést lidský život s přirozeným světem do jednotného nebo dokonce křečovitého vztahu. Nepokouší se ani přetvářet skutečné mravní zásady lidské existence, aby dosáhl příhodného mravního vyústění. Nicméně mohl by být pokládán za kazatele nebo lépe navrhovatele mravních principů. Obecně se však spíše pokládá za prostého symbolistu, přesněji řečeno puritánského symbolistu.

Symbolista se mění s časem a s myšlenkami. Nikdo nemůže říci, co vytvoří ze spisovatele symbolistu a kde se bere ona specifická představivost, kterou by spisovatel měl mít. Symboly jsou cestou k vyjádření neotřelého obsahu a směřující k novému vidění. Umělci a spisovatelé jsou symbolisty, když usilují o výklad světa v jiném světle a pohledu, neomezují se jen na soulad s představami a předpoklady, které vyplývají přímo z předmětů. Hořící keř je na první pohled pouhým keřem v ohni, ale pomocí interpretace může získat zcela jiný význam.

Symboly často neexistují osamoceně, bývají ve vzájemném vztahu, souvislosti či spojení. Například státní vlajka představuje množství vzpomínek, historických událostí, citové spletitosti, které ztělesňuje obdélníkové sukno

v rozličných barvách a vzhledu. Opět, symboly jsou součástí kultury, určité symboly jsou svým významem společné pro několik národů, jiné nesou specifický význam, který je omezen jen pro určitou komunitu.

Předměty přebírají symbolický význam v závislosti na čase a místě. Každý spisovatel žije v ojedinělé historické situaci, která má svůj soubor symbolů, a spisovatel díky nim může vyjádřit sám sebe různými prostředky v souladu s jejich všeobecně známými významy. Spisovatel je doslova uvězněn ve spárech času a situace, kterou prožívá. Vzniklé dílo je podvědomou reflexí mravního hlasu, základní touhou, zásadním cílem, který mu dává jeho věk. Zcela netušíc může zobrazovat některé nejasné a temné ideje své doby.

Zejména proto, že Hawthorne odráží dlouhou puritánskou éru myšlení a nahlížení na svět, odráží určité mravní ideály soudobé společnosti. Může být považován za moderního puritána a mravoučného symbolistu.

Hawthornova nejlepší témata a jeho nejčistší vize jsou odvozeny z novobritské puritánské minulosti – přináší dlouhý a pamětihodný zástup témat, historických událostí, významných osobností, které sehrály důležitou roli v raném období kolonismu a britského Společenství. Hawthorne čerpá inspiraci z nadměrné a bohaté puritánské minulosti, která se může chlubit více než tisíci příběhy, zatímco americká půda devatenáctého století neposkytovala dostatečné množství podnětů. V tomto specifickém nápaditém spektru Hawthorne vytváří svá mistrovská díla.

Hawthorne není ani bohoslovec ani básník, je symbolistou. Jeho symbolismus pro předměty světa, jež nás obklopuje, musí být čten správně. Jeden podstatný rozdíl mezi Hawthornem a jeho předchůdci spočívá v tom, že symbol v sedmnáctém a osmnáctém století představoval pozvání nebo dokonce prosbu o další zkoumání hlubšího obsahu a smyslu. Pro Hawthorna symbol neznamená představu nebo význam, kterému lidská mysl postupně porozumí. Symbol je rozměrem přírody, naplňuje sám sebe. Po přečtení jedné Hawthornovy knihy nebo novely víme vše, co bychom měli vědět o padajícím listě, ruce na srdci či závoji kolem hlavy. Tyto symboly jsou naší jedinou možnou cestou, jak porozumět lidem, kteří zhřešili a trpí, stávají se jedinou cestou, jak poznat svět, ve které žili.

Symbolismus v Hawthornově podání vymezuje jednání a plně předurčuje, jaká by měla být hlavní postava, symbol se tedy stává jakousi *„psychology“*[22]*;* je na nás, abychom se skrze něj naučili rozumět pohnutkám a záměrům mužů a žen.

Hawthornovy symboly, dokonce i jeho myšlenky, které jsou ukryty za nimi, tvoří uzavřený svět. Muži a ženy nejsou schopni myslet a utvářet svůj osud, neboť svět a jeho symbolika utváří je. Zcela podléhají vedení záhadné a pohyblivé síly symbolu.

Třebaže Hawthorne akceptoval většinu puritánských myšlenek a jejich symbolů, neukázal život směřující k puritánskému sebeosvícení a míru. Hlavní hrdinové trpí puritánským utrápeným svědomím, potřebou sebekontroly a sebeporozumění, opuštěností. Nevnímají, že ruka boží stále pracuje pro dobro v jejich životě. Žijí, jakoby veškeré zákony byly nekompromisní, přísné jako ty ze sedmnáctého století. Zdá se, že Bůh opustil tento svět. Zde se skrývá hlavní paradox Hawthornova psaní: neměnné zákony a nadčasová symbolika stále přetrvávají v platnosti a síle i skrze proud času, ale osamocený člověk ztratil povědomí o božských zákonech a pochopení.

Hawthorne vyzvedl hlavní myšlenky devatenáctého století, kterými se zabýval také R. W. Emerson:

> *Is the world real, or is it merely what we want it to be? Is human life formed in accordance with a divine destiny which man may come to know if he seeks hard and far enough? Does man ever gain self-knowledge, or is he thrust ever deeper into the loneliness of his private speculation*?[23]

Stejně jako přítel Melville i Hawthorne píše odkaz o zavržení. Pro oba spisovatele je svět nepokojným místem. Většina obyvatel žije život plný nejistoty a hledání. Krok za krokem propadají beznaději. Oba sdílejí toto společné téma, ale v jiných oblastech se rozcházejí. Hawthornova *„double mind“*[24] ho ušetřila, byla pojistkou proti degradujícím vlivům hypersenzitivity a morbidity svědomí. Žil osvobozen od nebezpečí, které vidina temna přináší. Jeho představivost se zřídka zdá ovlivněna praktickým životem. Naproti tomu Melville žil přesně takový život, který prezentuje ve svých dílech.

[22] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 691.
[23] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 691.
[24] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 692.

Hawthorne se nestává proslulým spisovatelem díky své osobnosti nebo díky kritice vlastních děl. Vidí totiž všechny lidské bytosti jako dílčí jednotky, jako oddělený a izolovaný případ svědomí, který čelí vlastnímu výjimečnému osudu a musí najít svoji jedinečnou cestu. Muži a ženy stále absolvují cestu svědomí – Goodman Brown skrze temný prales, Hester Prynneová z popraviště a zpět na něj. Nenachází se zde žádný průvodce, dokonce ani vnitřní hlas svědomí, který by rozhodl mezi bezpečným a nebezpečným krokem. Směr, kterým se mají ubírat, není naznačen ani znám. Je nařízen a předurčen železným kruhem, který osud sestavil proti lidské vůli. Hawthornova vize o životě je jasná: myslet znamená potlačovat uzavřený kruh osudu, ani zrnko se nepohne, ani stín se nezachvěje bez souhlasu neústupného osudu.

Hawthorne se řadí mezi autory, kteří byli obdařeni tzv. *„the power of blackness“*[25] – bádání dovnitř a za tajemné spodní strany lidských myšlenek, do nitra lidského srdce, kde tajemství zůstávají navěky ukryta.

Klíčem Hawthornova díla je představivost a mravní vhled. Dílo zůstává živé a nepodléhá ani dobovým změnám literárního vkusu. Hawthorne je schopen zastínit jména s větším třpytem, protože jeho práce mají neustále co říci. Díky své mnohovrstevnatosti požadují stále nové čtení, při němž nacházíme vždy něco nového.

[25] MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962. s. 693.

2. Puritanismus

Termín puritanismus, úzce spjatý s anglickým slovem *„Puritan“*,[26] byl poprvé použit v dávných dobách šestnáctého století, konkrétněji v rozmezí let 1550 – 1560. Označoval Angličany, kteří vybízeli k tomu, aby se Anglikánská církev nadále rozvíjela a postupovala v zavrhování papežských praktik a vyznání, které započalo v důsledku jejího formálního oddělení od Říma pod vládou Jindřicha VIII..

Papežská autorita byla odmítána z čistě politických důvodů, neboť Jindřich VIII. požadoval zrušení svého manželství s Kateřinou Aragonskou, které mu neposkytlo mužského následníka trůnu. Papež odmítl sňatek zrušit, Jindřich VIII. přerušil kontakty s Římem a jmenoval nového canterburského arcibiskupa, který sňatek anuloval.

Značný počet reformátorů, kteří podporovali Jindřichovy výboje proti papežské autoritě, doufal, že pod nadvládou Jindřicha VIII. bude Anglikánská církev radikálně proměněna. Tyto naděje se později změnily jen v pouhé zklamání. V roce 1534 Jindřich VIII. zrušil papežské právo vybírat církevní daň a vyhlásil *„Act of Supremacy,“*[27] čímž zrušil autoritu římského papeže v Anglii a prohlásil anglického krále za *„the only supreme head in earth of the Church of England.“*[28]

Král osobně neměl církev v oblibě. Potřeboval peníze pro svůj rozmařilý život. Hledal nové zdroje, odkud by čerpal finance. Nemohl se však dotknout majetku spravovaného církví. Nelibě také nesl skutečnost, že se církev stala organizací, která zcela nepodléhala jeho řízení. Na druhé straně si panovník plně uvědomoval, že církevní moc by se mohla obrátit proti jemu samotnému.

V této době byla církev vlastníkem pozemků. Kláštery podporovaly rozvoj země jak po stránce ekonomické, tak po stránce sociální, ale již ne v takové míře, jak tomu bylo například před dvěma sty lety. Pravdou zůstává, že církev byla společně se všemi svými organizacemi neoblíbená, protože mnoho mnichů nevedlo dobrý, skromný a pokorný duchovní život, ale žili rozmařile obklopeni přepychem, bohatstvím a značným majetkem.

[26] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780.
[27] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780.
[28] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780.

Tyto panující poměry nacházeli řadu odpůrců, kteří bojovali proti zkaženosti kněží a také proti prodeji odpustků. Puritanismus z části vychází z doktríny původem francouzského reformátora Jana Kalvína, který se ujal ženevského reformního hnutí. Jeho učení sestávalo z názoru, že lidé byli zatraceni dědičným hříchem, ale díky Kristově oběti může dojít ke vzkříšení. Tento dar má omezený rozsah a získá ho pouze ten, kdo je Bohem vyvolen ke spáse. Podmínkou pro získání boží milosti je pevné mravní chování.

Ačkoli byl Jindřich VIII. velice pyšný na nezávislost své země na římské moci a svolný k podpoře změn týkajících se například zrušení mnišského stavu a přeměně doktrín týkajících se očistce, stále se považoval za ortodoxního katolíka. Nadále formoval svoji politiku jako hlavu církve ve vztahu ke svým plánům v zahraničních věcech, loajálně přijímal vzdělávání v tradičním náboženském duchu. Ve skutečnosti *„the Six Articles“*,[29] které Jindřich prosadil v parlamentu v roce 1539, ustanovilo trest smrti pro jisté protestantské kacíře, kteří odmítali akceptovat katolické vyučování. O třicet let později, pod vládou královny Alžběty, přicházelo stále více nadšených a zapálených reformátorů, kteří sami sebe označili jako puritány a kteří se stále pokoušeli dokončit, jak sami říkali, *„the work of purifying the English Church.“*[30]

Společenstvo nově označených puritánů nežádalo o oddělení od Anglikánské církve. Jejich jedinou žádostí bylo očistit stávající církevní uskupení.

Pilíře pro hlubší očištění se zdály jednoduché a absolutně směrodatné. Zakládaly se na neselhávající a kompletně dostačující pravdě obsažené v Bibli, neměly se opírat o nepřesná církevní a tradicí uznávaná pravidla. Písmo svaté tvořilo opěrný bod. Spása přicházela díky víře ve vykupitelovu moc.

Některé výroky mnohem konzervativnějších protestantů příznivce Bible značně pobouřily. Tito tvrdili, že Bible je základní knihou křesťanů a poskytuje pouze obecné principy náboženského vyznání a cvičení. Neodpovídá na záležitosti týkající se nošení komží a na soudní pravomoci biskupů v otázkách, které jsou založeny na rozhodování lidské autority.

[29] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780.
[30] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780.

Protestanté nebrali v úvahu plány na toleranci různorodosti církve. Byli posedlí jednotností a připraveni zaměstnat světskou sílu k jejímu vynucení a prosazení.

Společně s anglikány sdíleli názor, že stát by měl mít pouze jedno náboženství, a proto moc státu má být zaměstnána a použita, aby toto náboženství ubránila. Podle jejich vize se toto náboženství mělo stát jediným a opravdovým vyznáním vycházejícím z Písma svatého.

Puritáni z Massachusetts Bay Colony v Nové Anglii, kteří v polovině sedmnáctého století odsuzovali náboženskou toleranci a kteří pronásledovali a vyháněli Quakery z Colony, nebyli ani opilí ani zaslepení s ohledem na nově získanou moc. Pouze vykonávali a uskutečňovali naději, kterou jejich předchůdci v Anglii po dlouhá léta schovávali a schraňovali.

Společnost mohla být jednotná jedině za předpokladu, že bude zavázána jedinému náboženství. Kacířství přitom bylo v šestnáctém a sedmnáctém století pro Angličany, anglikány i puritány rovnocenným slovem pro anarchii nebo povstání.

Z těchto důvodů církev a stát nemohly být odděleny. Obrana pravého a jediného náboženství byla považována za jednu z charakteristických povinností státních úřadů.

Pravděpodobně jedním z nejbolestivějších puritánských dilemat zůstává rozpoznání této odpovědnosti a pravomoci státu, kdy se stát dostává do přímé opozice s dosavadní církví. Neuznání znamená povstání církve, přijmutí znamená neuposlechnutí nebes a ztrátu vlastní duše. Dokud se nepřipustí rozdílnost sektářských uskupení jako politicky možná a dokonce legitimní, toto dilema, a s tím související vztah mezí církví a státem, nemůže být rozřešeno.

Prozatím pro puritány zůstává jen jedna možná cesta – legitimně založená církev, která je bráněna státem a která musí být čistá.

Rozpory, jež puritáni na základě těchto principů přinesli do Anglikánské církve a které ustály celé šestnácté a sedmnácté století, vyústily v měnících se zřetelích v různých dobách na tři základní body: formy uctívání a duchovní oděv; organizace církve; přesné teologické doktríny, především doktrína týkající se předurčení.

Se smrtí krále Jindřicha VIII. v roce 1547 nové naděje na důkladnou reformu Anglikánské církve, které byly za jeho vlády zklamány, opět ožívají.

Nastupující panovník Edward VI. je jmenován králem v útlém dětském věku, dosahuje teprve devíti let. Záležitosti týkající se království, zahrnující také záležitosti týkající se církve, jsou na počátku vlády tohoto nezletilého a nesvéprávného panovníka svěřeny do rukou regentů.

S ohledem na veřejné mínění kacířské zákony, které pod vládou Jindřicha VIII. kontrolovaly rozvoj protestantismu, byly zrušeny. Reformátoři jako Miles Coverdale se vrací zpět do Anglie. V roce 1549 byl John Knox, jeden z největších skotských reformátorů, propuštěn na popud anglické vlády z vězení ve Francii a slavnostně přivítán doma v Anglii.

V tomtéž roce se vrací do vlasti i John Hooper, který byl donucen odejít do exilu kvůli vydání *„the Six Articles“*.[31] Krátce po jeho návratu mu bylo nabídnuto místo biskupa. Veřejně hlásal o dvou obtížích vztahujících se k nařízení, které se týkalo uspořádání ceremonií. Nemohl nosit předepsaný duchovní oděv a nemohl přijmout přísežný slib své kanceláře, který zavazoval kandidáta zapřísáhnout se na světce. Král odstranil v pořadí druhou zmíněnou obtíž tím, že vytrhnul nežádoucí slova z obřadu a protestanté v osobách Thomase Cranmera a Nicholase Ridleyho se pokusili přesvědčit kandidáta, že je nepodstatné, zda se církevní oblečení nosí či nenosí, neboť nijak neovlivní podstatu náboženství. Hooper i nadále zaujímal své nesouhlasné postavení a byl uvězněn. Hooper nakonec uposlechl rady evropských protestantů, uznal svoji chybu a byl s pochopením přijat do svého úřadu. S výjimkou veřejných obřadů se mohl oblékat podle svého uvážení.

Méně jak polovina obyvatel Anglie byla protestantského vyznání, ale tito lidé získali pravomoc udávat směr v náboženských záležitostech. V roce 1552 představili a rozšířili novou modlitební knihu, aby se ujistili, že veškeré kongregace následují nové protestantské náboženství.

Po smrti Edwarda VI. v roce 1553 a po jmenování královny Mary se nejenom puritáni, ale i ostatní vyznavači jiných náboženství cítili ohroženi. Edwardovy dokumenty proti katolictví byly zrušeny. Anglii byla vrácena katolická jednotnost a popravy a tresty pro kacíře se staly nástrojem pro její ustavení a podporu.

---

[31] *Encyclopedia Britannica.* Volume 18, 1959. s. 780A.

Na seznamu jmen se objevila četná řada významných osobností včetně Thomase Cranmera, prvního protestantského arcibiskupa z Canterbury, či Johna Hoopera.

John Knox doputoval do Evropy, kde se ve Frankfurtu připojil ke skupině anglických uprchlíků. Právě zde vyvstává základní konflikt mezi anglikanismem a puritanismem. Neshody v užívání oděvů, obřadů a modlitebních knih rozdělily frankfurtskou skupinu. Dokonce ani pod krutou vládou a tresty spojenými s osobou královny Mary se tato dvě křídla anglického protestantismu, která spojovalo anglické zřízení a společná snaha po reformě, nedokázala spojit a spolupracovat.

Když byla v roce 1559 na trůn dosazena královna Alžběta, úzkost a útrapy anglických protestantů byly vystřídány novými vyhlídkami a exulanté se shromažďovali na zpáteční cestu do Anglie.

Jejich nadějeplné očekávání bylo brzy zničeno. Královna Alžběta hbitě a bystře využila ve svůj prospěch nejednotnost, kterou puritáni zavedli v církvi, aby upevnila sílu monarchie. Pod nátlakem ze strany koruny parlament projednal a přijal *„Acts of Uniformity“*[32] požadující to, co puritáni považovali za *„popish superstitions“*.[33] Pozice vkleče jako symbol svátosti se stala nařízenou, tradiční nenáviděné duchovní oděvy byly nezbytné. Modlitba za osvobození od despotické *„the tyranny of the Bishop of Rome“*[34] byla vymazána z církevních bohoslužeb.

Puritánský sentimentální postoj byl natolik silný, aby jedním hlasem schválil petici pro reformu shromažďování čelních představitelů ustanovené církve. Ale jak z důvodů politických, tak z důvodů osobních přijala Alžběta opatření pro její potlačení.

Dvůr vysokého úřadu byl zplnomocněn navštěvovat, reformovat, napravovat, řídit, pozměňovat a doplňovat chyby a omyly v církvi, čímž se stává silným soupeřem puritanismu.

V roce 1564 Alžběta vede kampaň za jednotnost duchovních oděvů. Když královna z politických důvodů odmítla podepsat sadu článků o jednotnosti kněžských komží sepsaných arcibiskupem Matthewem Parkerem, arcibiskup jej publikuje pod názvem *„Advertisements“*[35] v roce 1566.

---

[32] *Encyclopedia Britannica.* Volume 18, 1959. s. 780A.
[33] *Encyclopedia Britannica.* Volume 18, 1959. s. 780A.
[34] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[35] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.

Jak se často stává, obraz puritánů se jevil jako ostudně úzkostný a zásadový v ohledech týkajících se triviálních záležitostí, například duchovních oděvů. Většina puritánů, dokud puritanismus neodmítne autoritu koruny nebo neodepře důležitost jednotnosti náboženství, zaujala ke královninu programu pouze postoj pasivní resistence. Na druhé straně se najde i několik radikálních přívrženců, kteří udají směrodatný a rozhodný krok, podle kterého se řídí. Zakládají nezávislé náboženské obce s vlastními ustanovenými úředníky, které sami vycvičí.

Hlavní orgán puritanismu napadá biskupství, která podporovala nenáviděná papežská pravidla. Vůdcovství se ujal Thomas Cartwright, který byl jmenován profesorem na Cambridge. V roce 1570 hlásá, že arcibiskupové by měli být zrušeni a pravomoci biskupů by měly být změněny v souladu s Písmem svatým. Brzy je o svůj post na Cambridge připraven. Nicméně puritáni v parlamentu sbírají podporu pro sérii návrhů na reformu církevního řízení. Tento pokus byl nečekaně ukončen, když se již zdálo, že přinese kýžené ovoce. Královnino nařízení, aby se parlament nezabýval věcmi týkajícími se církve, dokud nebudou schváleny kněžstvem, ukončilo vynaložené snahy. Přes veškeré zvraty se parlament začal zajímat o puritanismus.

V době mezi událostmi Alžběta potlačila snahy Edmunda Grindala, který se stal v roce 1576 arcibiskupem v Canterbury. Královna, opět kvůli politickým důvodům, odmítla snahy zlepšit vědomosti a disciplínu kněžstva prostřednictvím praktikovaného *„prophesying“*[36] a týdenních setkávání kněžstva za účelem prodiskutovat pasáže Bible.

Grindalův pokračovatel John Whitgift napadl puritanismus s naléháním, že všichni kněží podepsali sadu článků a jeden z nich, týkající se tvrzení, že anglická modlitební kniha *„containeth in it nothing contrary to the Word of God“*,[37] se přímo vylučuje s učením puritanismu.

Whitgiftovy snahy inspirovaly pokus o reformu církve ustanovením rady starších uvnitř Anglikánské církve. Vůdcem tohoto hnutí se stal John Field. Snahy vedené příznivci církevních reforem byly opět zastaveny královnou.

Ani v tomto období se puritanismus netěšil přílišné oblibě. Podpory se mu nedostalo ani prostřednictvím jedné neukázněné satiry, která se objevila v roce 1588

[36] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[37] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.

a byla směřována proti osobě biskupa. Jejím autorem byl „Martin Marprelate, Gent.“

Mezitím několik radikálních puritánů opět dospělo k názoru, že nelze provést reformu uvnitř založené církve, a zrodilo se několik dalších nezávislých duchovních obcí.

Nejvýznamnější obec byla založena v Norwich Robertem Harrisonem a Robertem Brownem v roce 1581. Krátce poté Browne emigruje do Middleburgu, kde v roce 1582 publikuje několik statí, které vybízí opravdové křesťany k zanechání víry v Anglikánskou církev a nabádá k založení nových nezávislých církví.

Browne se později od všeho distancuje. Jeho jméno se však nadále traduje a je spojováno s rostoucí skupinou označovanou *„Brownists“*,[38] kteří se v důsledku zastrašování kvůli programu očisty v církvi, rozhodli oddělit od její organizace.

Důvěra puritánů ve správnost jejich sporů se stává zdrojem optimismu, s kterým vítali každého nového panovníka. Nadějné vyhlídky přicházejí se smrtí královny Alžběty v roce 1603, kdy na trůn nastupuje Jakub I. Tento panovník vydal svolení k založení presbytarianismu ve Skotsku, a proto se očekávalo, že by mohl prokázat stejnou laskavost puritánům v Anglii.

S vysokými ambicemi puritáni představili svoji žádost o církevní reformu známou jako *„the Millenary Petition,“*[39] která prezentuje strádání více jak tisíce duchovních. Král přislíbil svolat na toto téma konferenci v Hampton Court. Stalo se tak roku 1604, ale jakmile král uslyšel předkládané argumenty puritánů, s posměchem a opovržením je odvrhnul a prohlásil: *„If this be all they have to say, I shall make them conform themselves, or I will harry them out of the land, or else do worse.“*[40] Královým obecně platným prohlášením se stává: *„No bishop, no king.”*[41] Jakub I. byl velice nežádoucím a neoblíbeným u puritánů zejména uveřejněním svého *„Declaration for Sports on the Lord's Day“*,[42] který museli všichni kazatelé povinně přečíst na svých shromážděních pod pohrůžkou sesazení z úřadu nebo uvěznění.

[38] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[39] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[40] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[41] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.
[42] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780A.

Jedním z hlavních výsledků Jakubova potlačování puritanismu byl odchod mnohých puritánů do exilu. Mezi těmito skupinami exulantů byla náboženská obec organizovaná ve Scrooby, která se pod vůdcovstvím Johna Robinsona stěhuje nejprve do holandského Leydenu, a následně v roce 1620 vysílá kolonii do Plymouth v Nové Anglii. Exulanté putování okomentovali slovy:

> *They left that goodly and pleasant city, which had been their resting-place near twelve years; but they knew they were pilgrims and looked not much on those things, but lifted up their eyes to the heavens, their dearest country, and quieted their spirits.*[43]

Puritáni, kteří se zdráhali podstoupit radikální krok a oddělit se od stávající církve, přijali obtížnou střední pozici. Zejména pod dozorem Williama Amese, který byl členem Kristovy koleje, prohlásili, že nezávislé církve zakládající se na modelu Písma svatého, mohou být zřízeny a stanoveny jako tradiční církve. Ty se zcela nemohly zbavit špatností tradiční církve, jestliže zůstávala jejich základem.

Během třicátých let šestnáctého století dochází ke stěhování některých nezávislých skupin do Massachusetts Bay v Nové Anglii, kde neměly problémy s dosažením dohody s vládou nezávislých, kteří se usadili v Plymouth.

Jestliže puritánské zaměření a cíle byly zklamány a znemožněny královnou Alžbětou a králem Jakubem I., puritánská kauza byla víc a více úspěšná v parlamentu.

Jedná se o časové období, během něhož se konflikt mezi parlamentem a korunou zdál být neusmiřitelný. Vrcholu bylo dosaženo s nástupem Jakubova následníka Karla I. Pod jeho vládou krutost proti nepřizpůsobivým narůstala na síle.

Právě v tomto okamžiku se ke konfliktu mezi liturgií a církevní politikou přidává i rozdílné pojetí v bohosloví. Jak anglikánští konformisté, tak puritáni byli až do této doby zastánci kalvinistických dogmat. Nově ustanovení kněží s otevřenou náručí přijímali liberální dogmata dánského teologa Jacobuse Arminiuse, zatímco puritáni neúprosně lpěli na kalvinistické tradici.

Zbytečnou námahou se ukázala i snaha parlamentu, který chtěl podpořit pozici puritánů schválením takových jednání, jakým bylo ujištění z roku 1629, že

[43] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 5.

kdokoli sympatizující nebo představující *„popery or Arminianism“*[44] bude považován za úhlavního nepřítele celého království a zájmového společenství.

Jasnou odpovědí na snahy parlamentu je volba Williama Lauda jako arcibiskupa v Canterbury v roce 1633.

V průběhu následujících sedmi let se kněží, kteří kázali nauku o předurčení v opozici k arminianismu, a stejně tak i ti, kteří napadali *„popish ceremonies“*,[45] potýkali s krutým zacházením. Laudova oddanost a zapálení přinášelo kýžené ovoce, neboť další lidé odchází do Nové Anglie. Konečně jeho kroky také značnou měrou urychlily vzpouru parlamentu.

V roce 1640 byl Karel I. donucen svolat parlament, neboť finanční situace země si vyžadovala okamžité řešení. Parlament, náležitě a důsledně přísný, skrz na skrz puritánský a zcela vzrušený, si vynutil popravu arcibiskupa Lauda a o devět let později upustil od dlouhotrvající pasivity puritánské politiky a vynutil si popravu samotného Karla I..

Se svržením jak stávající církve, tak i monarchie, puritanismus v přesném slova smyslu skončil.

Puritáni se rozdělili na dvě strany, presbytariány a nezávislé, přičemž zaměření ani jedné ani druhé strany nepodporovalo Anglikánskou církev.

Rozhořčený a nepřátelský konflikt obou angažovaných stran byl ukončen silou armády Olivera Cromwella, kdy se po dlouhém boji vítězství přiklonilo na stranu nezávislých.

V roce 1660 se v Anglii podařilo obnovit monarchistické uspořádání a nasytit a vyplnit požadavky občanských sporů.

Staré směrnice se opět vynořují. Nyní v mírné a klidné podobě, s menšími krvelačnými spory vyšších i nižších církevních stran v rámci anglikánství, presbyteriánství a bohoslužebných církví. Příslušnost k různým sektářským společenstvím začala být tolerována a jednotnost se stává více než nepostradatelnou a nezbytnou záležitostí.

V americkém kontextu termín *„Puritan“*[46] plynule přechází i do devatenáctého století, kdy je spojený s krutým veřejným, násilným a náboženským vyvoláváním sporů.

---

[44] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780B.
[45] *Encyclopedia Britannica.* Volume 18, 1959. s. 780B.
[46] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780B.

Neoddělení nezávislí, kteří se usídlili v Massachusetts Bay, byli příkladnými zástupci puritanismu ve svém neústupném naléhání na základní a dokonalou podstatu Písma svatého, na nutnost jednotnosti, na špatnost a škodlivost shovívavosti a snášenlivosti ostatních církví, na odpovědnost a pravomoc soudců a úředníků v náboženských záležitostech a na pravdivost a správnost kalvinistické teologie.

V polovině osmnáctého století se kupí spory kolem puritánských dogmat týkajících se předurčení. V tomto období vystoupil Jonathan Edwards se svojí efektivní a silně vlivnou metafyzickou formulací kalvinistické pozice a sesbíral a uspořádal její upadající síly.

Generace přicházející po Edwardsovi podléhají kritikám a odsudkům. Termín *„Puritan“*[47] se stává označením pro pedantské a úzkostlivé mravokárce nebo pro reformisty, v jejichž centru pozornosti je zákaz alkoholu a tabáku.

Z historického hlediska můžeme říci, že puritáni žijící v osmnáctém století měli málo společného s puritány z období vlády královny Alžběty, neboť zájem alžbětinských puritánů by jistě neupoutala prohibice. Stejně tak pro pozdější puritány by v centru pozornosti nestála reforma týkající se obřadních šatů kněžstva.

[47] *Encyclopedia Britannica*. Volume 18, 1959. s. 780B.

3. Počátky puritanismu na americkém kontinentě

Situace v Anglii v sedmnáctém století nebyla již více příznivá pro skupinu odpůrců nastoleného režimu. Zhoršující se podmínky a kruté persekuce vedly jen k jedinému řešení – odchod ze země za duchovní svobodou. Puritáni považovali Ameriku za *„the Promised Land, the land of Canaan, to which God once led Moses and the Jews from their Egyptian captivity“*,[48] nazývají ji také *„the New Jerusalem or 'the City on the Hill', that is, the city created by God for the redeemed Christians after the Last Judgement, or the new church announced by Christ in his first sermon.“*[49] Amerika se stala útočištěm pro komunity duchovně znovuzrozených lidí, jejichž posláním bylo šířit spásu a později i svobodu napříč celým světem. Hlavním úkolem puritánů bylo vykoupit zemi, a tak vykoupit celé lidské dějiny.

Události, domněnky, víra a řečnické obraty spojené s náboženskými nonkonformisty určují vznik důležitých znaků americké literatury, například víru v slib, který se může proměnit v pravdu.[50]

„The New World“[51] není zemí, která by nebyla osídlena nebo nedotčena, existovaly zde starobylé předkolumbijské civilizace s obsáhlou tradiční kulturou, mytologií, rituály a zpěvy. Již od patnáctého století byla Evropany prozkoumávána a kolonizována. Kolonizátoři zde nachází nejen starodávnou přírodu, zvláštní národy, nevídané divochy, ale také nebezpečí, nemoci, strádání a v neposlední řadě i smrt. Byli vydáni napospas útrapám spojeným s klimatem, nouzí a boji. Amerika byla místem výzkumného programu rozpínavé, zvídavé a často vyhlazující éry evropského zkoumání.

Puritáni přicházeli do Nového světa v první polovině sedmnáctého století. Věřili, že tato země představovala nový začátek, svěží start pro historii i náboženství. Byli odhodláni udržet čistotu své víry, měli v úmyslu začít znovu, budovali města, osidlovali území a vyučovali ctnostem a počestnosti.

---

[48] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.
[49] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature*. Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.
[50] V dnešní době se tato utopie nazývá *„American dream“* označující rozmanitá očekávání usedlíků hledajících nový život (PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature*. Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.)
[51] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 3. ISBN 0-14-014435-8.

„The Pilgrim Fathers“,[52] kteří překonali bouřící moře, připluli na lodi Mayflower na Cape Cod v roce 1620. Skupina se skládala ze 101 členů[53], kteří postupně prozkoumali území a narazili na příhodné místo pro založení osady nazvané Plymouth. Toto území se rozkládá na severovýchodním pobřeží dnešního státu Massachussetts a je dlužno říci, že se jednalo o odlehlý a drsný kraj.

V těchto nezvyklých a nehostinných podmínkách nebylo jednoduché přežít. Během prvního roku zde vyhaslo mnoho lidských životů. Na podzim roku 1621 slavnost *„Thanksgiving“*[54] oslavila vytrvalost, těžkou práci, píli a snahu osadníků. Pověsti o kolonii se šířily, stávaly se signálem a příkladem pro další nonkonformisty.

3.1 Rozvoj puritanismu a jeho odraz v literární tvorbě

Hned od prvních okamžiků začali osadníci zapisovat vše, co učinili. Kolonie se rozšiřovala a nově příchozí s sebou přinášeli i technologii tiskařství, což se projevovalo v publikaci knihy o americké půdě *Bay Psalme Book* z roku 1640. Zápisky byly určeny pro samotné osadníky a jejich budoucí nástupce, ale je patrné, že pisatelé pamatovali i na evropské čtenáře, především pak na anglické.

První literární památky puritánského světa jsou označovány jako zatrpklé, nesrozumitelné, mrzuté a nudné, stěží zde najdeme prvky jakékoli vášně, srdečnosti, vřelosti a působivosti.

Množství sepsaných knih lze považovat za počátek amerického příběhu, ve kterém je vtisknut význam i smysl procesu osídlování a kolonizace. V knihách písaři zachycovali významnost osady, plantáží a sociálního rozvíjení. Písmo svaté bylo hlavním inspiračním zdrojem a především otevřené statě jako *Genesis and Exodus, the tale of the Chosen People and the Promised Land*[55] patřily mezi nejvýznamnější. Základem vyprávění se stala usilovná, zbožná dřina, lopota a putování vedené boží prozřetelností, jehož cílem bylo hledání nejvyššího účelu a

[52] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 8. ISBN 0-14-014435-8.
[53] Pouze polovinu posádky tvořili “svatí“ poutníci, zbytek sestával z řadových osadníků a sluhů. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 22. ISBN 80-7106-088-7.)
[54] Den díkůvzdání, který osadníci uspořádali s Indiány, kteří jim pomohli přežít a ukázali jim, jak pěstovat kukuřici. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 23. ISBN 80-7106-088-7.)
[55] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 9. ISBN 0-14-014435-8.

smyslu. Dá se říci, že puritáni nevyprávěli nic jiného než příběhy o božích záměrech a jejich zjevování v proudu dějin.

Lidé věřili v nauku, že boží dům je jediným příbytkem, a považovali neprobádané přírodní království za zkažené a zatracené. Z tohoto učení plynula jejich náboženská zaslepenost, v níž nebylo místo pro skutky lásky, dobročinnosti či přívětivosti. Naopak necitlivost, tupost střídající se s hrubým, plytkým pobavením a nesnášenlivost si našly své místo.

Raná osadnická vláda kněží v Massachusetts držela tuto doktrínu o přírodní zatracenosti ve velké vážnosti. Žili na okraji neznáma, nezajímali se o okolí, ale uvědomovali si nebezpečí ukryté v pralese. Kněží se stávali příkladem, podporou a povzbuzením pro ostatní. Jejich učení poskytovalo obranu, ochranu a ospravedlnění. Postupem času puritánská nauka a způsob života zaujímaly velké masy nevzdělaných, negramotných a prostých lidí.

V centru zájmu života puritánů stála otázka jedincova vyvolení nebo zatracení, podíl na vykonávání božího díla, vztah osobního osudu k předurčenému údělu a cíli.

3.1.1 William Bradford

Jedním z prvních puritánských spisovatelů byl William Bradford[56] s rukopisem *Of Plymouth Plantation*. V jeho díle se dočítáme o situaci protestantů, o jejich utlačovaní, exilu, hrozbách, nebezpečí, vědomí předstíraného nebo snad i skutečného příbuzenství s apoštoly a prvotní církví. Kniha poskytuje názorný a živý popis historických puritánských událostí a záměrů. Bradford vyjadřoval své zprávy v *„in the plaine style, with singular regard unto the simple truth in all things.“*[57] Co je ale skutečnou pravdou? *„The simple truth“*[58] neznamenala nic jiného než zobrazení důležitých činů Bohem vybraných lidí vyslaných jako boží poselství do divočiny a samoty, aby naplnili boží vůli a překazili záměry Satana. Hlavní vizí Bradfordovy knihy je příběh o *„the Promised Land.“*[59] Tento příběh se vyskytuje i u dalších pokračovatelů.

[56] Bradford byl vůdcem na lodi Mayflower a poté po třicet let guvernérem v Plymouth. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 22. ISBN 80-7106-088-7.)
[57] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 10. ISBN 0-14-014435-8.
[58] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 10. ISBN 0-14-014435-8.
[59] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 10. ISBN 0-14-014435-8.

Brzy se rozezněl další zlověstný a zvučný rys. Na přicházející Vánoce kolonisté v divočině a samotě s nostalgií vzpomínali na zábavu v radostné Anglii, která zahynula v důsledku povstání puritánů. O tak řečené *„dearest country“*[60] se nedalo hovořit, radovánky se v Plymouth nekonaly, lidé měli na výběr ze dvou možností a to *„work or pray.“*[61]

Bradfordovy deníkové záznamy díky každodenním událostem, starostem a potížím nabývaly na formě tzv. *„jeremiád”*.[62]

S postupem času Bradford vystřízlivěl ze svých ideálů. Jeho dílo bylo prostoupeno smutkem nad nenaplněnými nadějemi vytvořit společenství světců. Uvědomil si, že nastupující generace zapomněla nebo dokonce snad i odvrhla zbožnost prvních osadníků, jejich sny a vize o dokonalé společnosti. Padala do léček Satana, které ji paradoxně vedly k úspěchu. Společnost se vystavovala nebezpečí a nepřátelskému přírodnímu prostředí, začala obchodovat s Indiány a rozvíjet výnosný a rychle se rozšiřující trh plný přebytků.

Vrcholný kritický bod přichází v momentě, kdy jsou jeho vyprávění naplněna ironií a pohrdáním:

> *…For now as their stocks increased and the increase vendible, there was no longer any holding them together, but now they must of necessity go to their great lots…And no man now thought he could live except he had cattle and a great deal of ground to keep them, all striving to increase their stocks.*[63]

Plány vybudovat andělsky čisté město v divočině se rozpadly, osadníci se rozběhli do okolí: *„…the town in which they lived compactly till now was left very thin and in a short time almost desolate.*“[64]

Bradford dokazuje, že touhy, sny a představy otců jsou jejich synům vzdálené, nedokážou je naplnit.

---

[60] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 5.
[61] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 5.
[62] Jeremiáda – jedna ze základních typů puritánského písemnictví. Líčí nářky, nezdary, obtíže, volá po návratu k čistotě dřívější doby. (In RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 11. ISBN 0-14-014435-8.)
[63] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 12. ISBN 0-14-014435-8.
[64] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 12. ISBN 0-14-014435-8.

3.1.2 John Winthrop

Bradfordovy názory se promítly i do díla guvernéra Johna Winthropa *History of New England from 1630 to 1649*. I on nazíral na puritánské vystěhovalce jako na *„new Israelites.“*[65]

Winthrop patřil k dobyvatelům a vůdcům, kteří svoji osadu řídili autoritářským, krutým stylem[66]. Opojen svojí nafoukaností a ješitností se nepovažoval za svévolného tyrana, neboť jeho jednání se opíralo o naučené filozofické principy. K naplnění svého poslání vyvoleného misionáře využíval všech dostupných prostředků. Snažil se vyhladit škodlivé názory (jak politické, tak náboženské), zastrašit protivníka a co nejvíce rozšířit pole své působnosti.

Podivné a nesrozumitelné praktiky a tajemství týkající se vlády osad v Massachusetts mohou být odhaleny v historickém souboru Philipa Ratcliffa. Služebníka, který byl usvědčen z většiny hanebných a pohoršujících útoků proti církvi a vládě. Byl odsouzen k bičování, přišel o uši a vyhnali jej z osady. Náboženskou povinností bylo zničit nepřítele, dohnat jej k vykrvácení, znetvoření a zmrzačení. O Ratcliffovi se nikdy více neslyšelo.[67] Zmínka o tomto muži se objevuje ve Winthropově deníku.

Winthrop zastával teorii existence dvojčetné svobody. První je přirozená svoboda, kterou člověk sdílel společně se zvířaty. Je rovnocenná vůči dobru a zlu a má být vymýcena. Občanskou svobodu Winthrop chápe takto: *„...is the proper end and object of authority, and cannot subsist without it; and it is a liberty to that only which is good, just and honest.“*[68]

Nehledě na bičování, mrzačení a vyhnanství byl Winthrop znepokojen osudem osady: *„…authority was overmuch slighted, which, if not timely remedied, would endanger the commonwealth, and bring us to a mere democracy.“*[69] Tato autorita duchovních guvernérů znala a diktovala to, co bylo třeba dodat pro jednotlivou lidskou duši. Jako příklad může posloužit případ jisté paní Hopkinsové,

---

[65] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 11. ISBN 0-14-014435-8.

[66] Jak sám o sobě říká: *„…v mládí byl velmi divoký a zhýralý, a s léty mé choutky jen sílily.“* (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 24. ISBN 80-7106-088-7.)

[67] Stejný osud měl i jistý Hugh Bewett, který byl vypovězen, protože prohlašoval *„that he was free from original sin.”* (LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 7).

[68] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 7.

[69] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939 s. 7.

která ztratila rozum. Winthrop prohlásil: *„If she had attended her household affairs and such things as belong to women, she had kept her wits.“*[70] Tato věta zřetelně odkrývá trpkost a nesnesitelnou jednotvárnost života, ačkoli se objevují pokusy o životní povznesení a přeměnu.

Winthrop si uvědomoval, že jako vůdce Massachusets Bay Colony stál v centru pozornosti. Ve svém slavném kázání řekl: *„…the eyes of all people are upon us*“[71] a vybízel lid k vybudování *„a city upon an Hill.“*[72]

3.1.3 John Cotton a Thomas Hooker

John Winthrop nebyl jediným pokryteckým autoritářem. Jeho smýšlení mělo i další příznivce a nadšence, kterými byli například Johna Cotton nebo Thomas Hooker. Ve své době se stávali zdrojem zákonné moci, soudci, úředníky i popravčími, inspiračním zdrojem pro kazatele, kteří vycházeli z jejich studií. Očitě svědčili při bičování, při uřezávání uší, při vrtání do jazyka rozpálenými železky, při věšení, které sami nařídili. S potěšením a rozkoší sledovali utrpení. Vždy odůvodnili svoji zvrhlou moc nad tělesností a krví spoluobčanů. Odůvodnění bylo úplné a nebyl prostor pro váhání a nejistotu. John Cotton napsal: *„To excommunicate an heretic is not to persecute; that is, it is not to punish an innocent, but a culpable and damnable person, and that not for conscience, but for persisting in error against light of conscience.“*[73] Jinými slovy řekl, že jeho pravda představuje jedinou správnou a z tohoto důvodu jakýkoli vzdor jednoduše znamená bezbožnost a hříšnost.

Thomas Hooker přidává do puritánského učení více podrobný a zároveň zlověstný prvek. Říká:

> *Christ has appointed church-censures as good physic to purge out what is evil…All men are made watchmen over the welfare of their brethren, and by virtue of their consociation and combination have power over each other and a judicial way of process against each other in case of any sinful aberration.*[74]

---

[70] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 7.
[71] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism.* London : Penguin Books, 1992. s. 11. ISBN 0-14-014435-8.
[72] Město, které se stane svojí počestností vzorem pro ostatní. (RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992, s. 11. ISBN 0-14-014435-8.)
[73] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 8.
[74] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 9.

Jedná se o dostatečně nebezpečnou část obsahující mravní i fyzické právo lynče. Ve své podstatě může kdokoli: „*…by reason of another's obstinacy be constrained to tell it to the Church.*“[75] Tato část později přetrvává v mysli amerických protestantů.

Puritáni zcela nezavrhovali světské potěšení, zvláště pak příslušníci vyšších vrstev. Oblékali pestrá roucha a konzumovali značné množství rumu, ovšem jen v přiměřené míře.

3.1.4 Roger Williams

V osobě Rogera Williamse přišel světlý zlom nad puritánskou temnotou. Nejpuritánštější puritán[76] přinášel věrnost a slib naděje. Byl aktivním účastníkem v otázkách řízení státu a v roce 1644 zničil pověry o panovačném a despotickém státu. Hlásá:

> *The original and foundation of civil power lies in the people… A people may erect and establish what form of Governmemt seems to them most meet for their civil condition…Such governments have no more power nor for longer time…than the people shall betrust them with.*[77]

Williams mínil každé své slovo vážně, z hloubi svého srdce hájil „*the cause of truth and innocence against the bloody doctrine of persecution for cause of conscience.*“[78] Ani on sám příliš nevěřil, že by se situace proměnila k lepšímu, později se jeho slova mění v pouhé plané litanie.

Williams nepatří mezi nejlepší spisovatele, ale existují některé pasáže v knize *The Bloudy Tenent of Persecution*, kde vášnivé a zanícené zkušenosti vytváří svůj systém slov:

> *Having bought truth dear, we must not sell it cheap, not the least grain of it for the whole world...for a little puff of credit and reputation from the changeable breath of uncertain sons of men; for the broken bag of riches on eagles' wings, for a dream of these-any or all of these-which on our deathbed vanish and leave tormenting stings behind them.*[79]

---

[75] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 9.
[76] Požadoval naprosté odloučení od Anglikánské církve a anglické vlády. Čistá církev měla být oddělena od státu a nemělo zde působit žádné vnější donucování k věcem víry. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 25. ISBN 80-7106-088-7.)
[77] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 12.
[78] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 12.
[79] LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939. s. 13.

Williams byl odsunut do pouště samoty a divočiny.[80]

Puritánský režim nadále pokračoval ve svém obvyklém kurzu. Život a mysl obyvatel Nové Anglie byly stále více poznamenány hříšností duše a tato neklidnost a choroba sužovala srdce osadníků. Člověk, příroda a lidský život byly naprosto vyčerpány. Situace ve společnosti rozšiřovala zvěsti o krutých trestech za prohřešky. Například muž byl bičován za políbení ženy na ulici, za přísahání nebo proklínání byl hříšníkovi spálen jazyk horkým železem. Tato krutost směřovala k potlačení přirozených lidských tužeb a žádostí. Kromě obecných zločinů proti životu a majetku společnost vedla své potlačovací výboje nejsilněji proti těm, kteří byli ve svých názorech nejradikálnější.

Nejednotná morální situace zhoršovala stav duše po generace. Z této neúnosné, rozporuplné situace se hledala úniková cesta. Smyšlený nepřítel byl nalezen. Ztělesňoval zlo, svedla se na něj vina i důvod trestání. Stal se podněcovatelem i obětním beránkem, vysvětloval mravní trýzeň, ve které se člověk nacházel. Ukázal také cestu, kterak odčinit hřích. Tato metoda nacházení vnějšího podněcovatele a oběti pro nevysvětlitelné morální selhání je stará jako lidstvo samo. Slabost duše se všemi jejími krutými následky válcuje celou puritánskou Ameriku. Zářným příkladem může být proces pálení čarodějnic v Salemu v sedmnáctém století nebo vznik skupiny Ku-Klux Klan.[81]

Konec sedmnáctého století byl spjat s rozvinutou kulturou, v níž převažovala duchovní literární tradice a ve které byly patrné styky s evropským myšlením. Společnost se vyznačovala vírou ve své vykupitelské poslání, utvrzovala mínění, že dějiny Ameriky byly řízeny prozřetelností. Puritáni záměrně vylučovali ze svého středu duch anglikanismu, nestrpěli ani antinomianismus[82] reformátorky Anne Hutchinsonové[83] a kazatele Rogera Williamse.[84]

---

[80] Roku 1636 Williams založil na Rhode Islandu v Narragansettské zátoce město Providence, které se stalo prvním městem v Americe s uzákoněnou náboženskou svobodou. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 25. ISBN 80-7106-088-7.)

[81] Tato organizace vznikla v Americe po občanské válce, která se odehrála v letech 1861-1865. V současnosti se jedná o tajné, militantní organizace, které prosazují nadvládu bílých a rasovou segregaci.

[82] Jedná se o přesvědčení, že člověk je oproštěn od poslušnosti mravního zákona díky své vlastní víře a boží milosti. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 26. ISBN 80-7106-088-7.)

[83] Vedla spory s vůdci puritánů, protože zpochybňovala oprávněnost duchovních ke kázání, čímž podkopávala autoritu zavedeného sociálního systému. Byla označována za kacířku. (TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. s. 26. ISBN 80-7106-088-7.)

[84] Viz.výše

Nejpodstatnější zbraní na ovlivňování smýšlení osadníků bylo kázání. Kazatel se stal klíčovou osobou v udržování sociálních a náboženských příslibů a dohod. Kázání bylo podobou komunikace s boží prozřetelností a zde se ověřovala síla samotných slov a jejich schopnost vyložit a ztvárnit boží zákony a úmysly. Kázání jako emoční promluva, účelová a inspirující řeč působilo na citovou stránku, víru a důvěru. John Cotton a Thomas Hooker patřili mezi vedoucí kazatele své doby. Jejich spisy vyznačují míru, v níž obec věřila, že se podílí na boji za spasení. Kázání mělo být nástrojem pro *„the Great Awakening"*,[85] které přineslo novou éru náboženského oživení.

3.1.5 Osmnácté století a Jonathan Edwards

Osmnácté století přineslo zásadní změny v americkém myšlení. Bylo ovlivněno osvícenskými názory I. Newtona a J. Locka. Filozofie se odvracela od ortodoxní teologie a přikláněla se k přírodním vědám, deismu, liberalismu a morálnímu naturalismu. Amerika se díky rozšiřování počtu obyvatel, rozrůstání měst a rozvoji v oblastech obchodu a řemesel stala zemí na vzestupu. Vliv nového myšlení znamenal přizpůsobení se novým podmínkám i v oblasti náboženství.

Posledního význačného zástupce a obránce puritánského učení ztvárňoval Jonathan Edwards. Idealista, vědec, puritánský kazatel, který se svým ustrnulým puritánským zaměřením ohlížel do minulosti. Edwardsovým hlavním cílem se stalo přizpůsobit puritánské učení podmínkám panujícím v osmnáctém století.

Edwards znovu zdůrazňoval a opakoval se vznešenou mocí a řečnickou působivostí děsivé doktríny, které se nezvratně a nepřemožitelně zaryly do vědomí Američanů. Hovoří se o něm jako o člověku s imponující inteligencí, ale opak je pravdou. Edwards ztělesňoval bezradného básníka a řečníka, který byl spleten mravní zvráceností svého druhu. Umdlévající puritánská tradice přehlížela Edwardsovu logickou obratnost a soustřeďovala se na silně emotivní kázání nazvané *Sinners in the Hands of an Angry God* pronesené v roce 1741:

> *...There are black clouds of God's wrath now hanging directly over your heads, full of the dreadful storm, and big with thunder; and were it not for the restraining hand of God, it would immediately burst upon you. The sovereign pleasure of God, for the present, stays the rough wind; otherwise it would come with fury, and your destruction would come*

[85] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.

like a whirlwind, and you would be like the chaff on the summer threshing floor.[86]

Toto kázání vyvolalo citové vzplanutí, mnoho pláče, křiku, dokonce až hysterii. Není divu, že změnilo náboženský postoj a rozžehlo v srdcích mnoha lidí náboženskou jiskru, čímž pomohlo nastartovat náboženské probuzení, které se rozšířilo od státu Maine až po Georgii.

Jeho cílem nebylo strašit lid výhružkami a děsivými podobenstvími, chtěl raději ukázat blahodárné výhody práce pro božskou vůli a zdůrazňoval krásu božího stvoření. Svoji řečnickou obratnost vysvětloval jako „*the work of Providence*"[87] a mnoho lidí bylo strženo touto nesmírnou výmluvností. Další tajemství jeho úspěšnosti tkvělo ve faktu, že většina obrácených byli muži. Zdálo se, že „*th*e *Great Awakening"*[88] bylo pokusem posílit patriarchální autoritu v puritánských rodinách, znovu zavedenou na základě náboženských principů.

Edwards si dobře uvědomoval, že k dosažení prosperující, navštěvované a oblíbené církve bylo třeba charismatického kazatele, který měl plně pod kontrolou svoje obecenstvo. Způsob, jak dosáhnout této kontroly, ležel jedině v citovém vzrušení.

Edwardsovy rané deníkové záznamy oplývají přívětivostí. Obsahující nejen roztomilé a dojemné, ale i morbidní popisy jeho budoucí ženy a dále popisují věci, které postupem času ztrácí svůj půvab a vadnou.

Byl vnitřně přesvědčen, že „*th*e *Great Awakening*"[89] představovalo znamení, že světový obrat ke kalvinismu může začít v Americe. Edwards byl v pozdějších letech umlčen svojí vlastní kongregací a následně i vyloučen z celého společenství. Umřel předčasně na následky očkování proti neštovicím, když chtěl prokázat svoji důvěru ve vědu a výzkum studentům na univerzitě v Princetonu.

Důsledkem náboženského probuzení byl vznik nových náboženských skupin, obrození přispělo i k rozkolům v kalvinistických církvích, což vedlo k rozdělení novoanglických puritánů. Přichází zastánci rozmanitých vyznání a

[86] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 41. ISBN 978-80-546-1384-0.
[87] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 42. ISBN 978-80-546-1384-0.
[88] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.

postavení tradičního duchovenstva je oslabeno. Věřící jsou vybízeni k řízení se vlastním úsudkem.

3.1.6 Puritanismus v devatenáctém století a jeho odkaz

Devatenácté století je dobou národního uvědomování, řeší se především politické otázky. Volá se po ryze americkém umění, vědě a literatuře, neboť dosavadní tvorba stále čerpá z evropské tradice.

V myšlení Američanů přetrvává puritánská představa o Americe jako o příkladné zemi pro ostatní svět. Výlučnost postavení je podpořena i nábožensky, protože se věřilo, že národ je veden boží prozřetelností. Ortodoxní kalvínství je však nahlodáváno různými obrodnými proudy. Obraz přísného Boha je nahrazován příznivějším náboženským náhledem, věří se v dobrotu člověka a jeho schopnost zdokonalení. Racionalismus se začíná projevovat v puritánské víře, důraz se klade na užívání rozumu při výkladu Písma. Lidé se nebojí rozhněvaného Boha, ochabují ve víře a touží po méně přísném náboženském učení. Otvírá se prostor pro další církve, které zaujímají stále větší počet příznivců, a puritanismus nadále upadá.

Vyrovnat se s významem puritánství trvá po celé generace. Vedou se spory o jeho destruktivním vlivu, svaluje se na něj vina za vše, co je v americkém životním stylu antiestetické, komerční a materialistické. V uměleckém světě je puritanismus obviněn z omezování rozvoje literatury svojí nedostatečnou všestranností, silnou tendencí k alegorii, přehlížením přírody a zarytému moralizování.

Faktem zůstává, že puritáni vklínili nehynoucí plamínek své ústřední nauky do krve a povědomí Američanů. Člověk sice může vše zapomenout, ale jejich neochvějné hrdinství přežívá v baladách a povídkách. Putiránské názory jsou pevně zakořeněny v mysli člověka a nachází nové následovníky, kteří tyto názory dále hlásají do světa.

Puritanismus přežívá i díky současné situaci v Americe, kdy štěstí mužů i žen spočívá v rukou zákonů, zvyků a názorů, které vyvstaly z puritanismu. Stále žije přesvědčení, že Amerika nese specifické poslání a přetrvává víra v její vlastní výlučnost.

---

[89] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 8. ISBN 978-80-546-1384-0.

4. Puritanismus v literatuře

Počátky americké literatury se rodily v denících. Líčily se veřejné události, hovořilo se o zájmech kongregace i o všedních zkušenostech. Běžnou literární formou byly životopisy, obzvláště pak duchovní životopisy, které byly často určené pro veřejné čtení. Z takovýchto prací poznáváme domácí život v koloniích i vlastní puritánské já. V centru zájmu života puritánů stojí otázky, zda jedinec náleží ke skupině Bohem vyvolených nebo zatracených, dále do jaké míry se podílí na vykonávání božího díla a také se zajímá o vztah osobního osudu k předurčenému údělu a cíli.

Z podmínek panujících v prvních koloniích je jasné, že fantazijní krásná literatura zde nenašla místo. Množství písemností je značné, zahrnuje dějiny, letopisy, záznamy z cest, přírodovědecká pozorování, deníky, kázání, rozjímání a žalozpěvy. Zdroje obrazotvorné literatury byly potlačeny od počátku. Lidské zkušenosti byly zlé, jejich ztvárnění ve verších bylo pozastaveno, divadlo bylo odsouzeno, próza neposkytovala dostatečnou důvěru, neboť v této době ještě neexistovala románová forma.

Skutečností zůstává, že zde existovala složitá puritánská obrazotvornost čerpající z Bible, nadpřirozena a prozřetelnosti. Není pochyb o tom, že závazek puritánů vůči duchovnímu rozjímání a prostému stylu odřízl kolonisty od tvorby ve stylu imaginativního rozechvění a rozrušení, jež v Británii v sedmnáctém století převládalo.

I přesto zjevně na puritánské písemnictví, i na pozdější americkou literaturu, působily alegorie a metafora pocházející od britských protestantů. Puritánský pohled na slovo jako na možné zjevení a odhalení chápe alegorii a přirovnání jako pojící tkanivo slučující lidstvo s boží pravdou, omezuje hru s představivostí, ale nikdy ji zcela nezakazuje.

Puritáni věřili, že konec života přinese spasení nebo zatracení. Proto po veškerém vypěstovaném umění, ať se jedná o kazatelské promluvy, náhrobní nápisy či epitafy, požadovali, aby pomohlo lidem vymezit a prožít prostý život ve svatosti. Neuznávají slovní, výtvarné ani hudební výtvory, které slouží k pobavení a rozptýlení, ale libují si v metaforických hříčkách, v duchaplném bádání, v

neskutečných představách, vtipných průpovídkách, rébusech, hádankách a žalozpěvech.

Jakožto *„visible saints"*[90] cítili, že jim připadlo neobyčejné poslání. Schraňovali mravní a duchovní ponaučení, hodnotili pobožnost a poučnost, oceňovali didaktičnost a vymezovali různé hranice. Tím potvrzovali doktrínu o užitečnosti, o potřebě dělat to, co nejlépe připraví na život.

Umění z puritánského pohledu je nejvýstižněji ztvárněno v nejrozšířeněji používané knize, která byla kdy vydána, *The New England Primer*.[91] Provázela generace dětí světem abecedy svým systémem mnemotechnických rýmů, například: *„In Adam's fall/We sinned all; Zaccheus he/Did climb a tree/His Lord to see."*[92] Verše a rýmy oplývají účelovostí a naučným záměrem, což je typickým rysem puritánské literatury.

4.1 Poezie Michaela Wigglesworthа

I poezie našla své příznivce a získala nepostradatelné místo v puritánském diskurzu. Zpravidla nese příznak účelového zaměření, nevyhne se užití kostrbatého verše, jde většinou o verše příležitostné.

Výjimku tvoří poema Michaela Wigglesworthа *The Day of Doom*. Nejedná se o potěšující čtení. Zobrazuje hrozbu posledního soudu, hovoří se zde o zatracení lidské duše. Cílem básně jsou tři tendence – vyučovat, potěšit, vystrašit. Wigglesworthovy záměry byly vždy vedeny zbožností, ale v této své nejslavnější básni použil takovou intenzitu, že se dle slov jeho přítele měla číst až v den, který popisuje. Báseň vyvolala rozruch, ale Wigglesworth ji obhajoval puritánským principem užitečnosti. Využil všech svých dovedností, aby této básni porozuměl každý jedinec:

> *How sweetly doth eloquence even inforce trueth upon the understanding, and subtly convay knowledge into the minde be it never so dulle of conceiving, and sluggish in yeelding its assente. So that let a good Oratour put forth the utmost of his skill… he will make a very block understand his discourse.*[93]

[90] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 19. ISBN 0-14- 014435-8.
[91] Mnohokrát dotiskována, prodalo se jí více jak pět milionů kopií. (RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 19. ISBN 0-14-014435-8.)
[92] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 19. ISBN 0-14-014435-8.

Báseň může sloužit jako odraz článků víry sedmnáctého století. Její síla a ráznost je dobře patrná. Wigglesworth jako příkladný puritánský básník byl zanedlouho nahrazen dvěma pisateli, jejichž obrovská komplikovanost bohatě zobrazuje strukturu pochybností, nejistot, svárů a vnitřního boje puritánské obraznosti, které puritánská poetika byla schopna vyjádřit.

4.2 Poezie Anne Bradstreet

Anne Bradstreet, pravděpodobně první významná anglicky píšící básnířka, se narodila v Anglii a připlula do Ameriky v roce 1630 na lodi Arabella. Anne se povedlo vytvořit více jak čtyři sta stran veršů, přičemž se současně starala o domácnost (měla osm dětí), bojovala s neustále se vracejícími záchvaty nemoci, trpěla nervovou poruchou a navíc musela snášet samotu a strachy zanedbávané manželky.

Poetika se nezabývala politickými, historickými či teologickými záležitostmi. Nejsilnější látka jejích básní vycházela z každodenního života. Dá se říci, že básně jsou jakousi kronikou jejího duchovního života poznamenaného prohlubujícími se tlaky puritánského náboženství a morálky. Objevuje se tematika lásky a zklamání, některé verše oslavují manželství až v překvapivě intimním duchu,[94] jiné vypovídají o smutku nad ztrátou milované osoby. Básně jsou příznačné svojí duchaplností a promyšlenou jazykovou stavbou. Témata se rodila z boje mezi nepřijetím a přijetím života ženy se silnou vůlí žijící ve společenství, které vyžadovalo podřízenost jak domácím, tak božím povinnostem. Spojují směsici veselosti a prostoty. Verše věnované dětem a manželovi oplývají lidským tónem, ostatní jsou prázdné, vyumělkované a nabubřelé, jsou rozpínavé a bez vnitřního povznesení:

With dreadful awe before Him let's be mute,
Such was His will, but why, let's not dispute,
With humble hearts and mouths put in the dust,
Let's say He's merciful as well as just.
("On My Dear Grandchild Simon Bradstreet […]", Norton 1:112)[95]

---

[93] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 21. ISBN 0-14-014435-8.
[94] „*If ever two were one, then surely we./If ever man were loved by wife, then thee.*" (RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 22. ISBN 0-14- 014435-8.)
[95] PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. s. 33. ISBN978-80-546-1384-0.

O publikaci první sbírky básní se v roce 1650 postaral bez Annina vědomí její příbuzný. Sbírka vyšla v Londýně a nese název *The Tenth Muse, Lately Sprung Up in America*. Básně jsou přijímány s velkým ohlasem, jejich obliba vzrůstá.

Anne představuje klíčovou předchůdkyni pro ženské spisovatelky, které následovaly jejího vzoru. Spisovatelskou obcí je ceněna pro vnímavost a duchaplnost. Díky prvnímu svazku americké poezie si získala vážnost dobových vrstevníků a i dnes je vyhledávanou autorkou.

4.3 Poezie Edwarda Taylora

Dílo Edwarda Taylora poprvé spatřuje světlo světa roku 1937, kdy byl na Yaleově univerzitě nalezen svazek básníkových rukopisů. Postupem času se ukázalo, že se Taylor řadí mezi vynikající puritánské básníky. Narodil se v Británii, kde získal vzdělání. Emigroval v roce 1668.

Taylor byl v prvé řadě zapřisáhlý puritán, teprve poté básník. Jeho poezie je vždy zasvěcena boží slávě, milosti a dobrotě. Přesto je v jeho myšlenkách ukryto cosi tajemného s nevídanou vášní, což jej činí překvapující výjimkou, která nemá v souvislosti s puritánským myšlením obdoby. Svoje dílo záměrně nepublikoval, neboť se domníval, že složitý rytmus a promyšlené hyperboly by nebyly kladně přijaty jeho vrstevníky.

V básních se odráží inspirace bohatou literární kulturou renesanční Evropy, přičemž si důsledně zachovávají zbožnou úctu a oddanost. Ukazují, jak talentovaný básník dokáže naložit se světem prostřednictvím své neobyčejné představivosti a rétorické schopnosti.

Taylor užívá vášnivé a drsné vyjádření, aby vyřešil rozpory, které panují mezi tělem a duší, mezi boží vůlí a vzpurností bohem stvořených, padlých lidí:

…Above, an angry God! Below, black-blue
Brimstony flames of hell where sinners rue!
Behind, a trail of sins! Before appear
An host of mercies that abused were!
Without, a raging devil! and within,
A wracking conscience galling home for sin![96]

[96] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 24. ISBN 0-14-014435-8.

Úryvek pochází z *The Soule Bemoaming...*, jež je součástí poémy nazvané *God's Determinations Touching His Elect*, napsaného kolem roku 1682, kde píše o úzkostlivé situaci duše usilující o obrození.

Taylor tvoří i kratší básně, významnější z nich seskupil do dvou souborů nazvaných *Preparatory Meditations*. V básních se často objevuje nádech erotična spojeného s lidskou tělesností. Nejznámější báseň nazvaná *Huswifery* demonstruje nevídanou vnímavost, která může přetvořit obyčejnou domácí práci v obrazné prozkoumávání závislosti duše na Bohu a jeho přízni, která je rozhodující pro dosažení spásy:

Make me, O Lord, thy Spinnig Wheele compleate.
Thy Holy Worde my Distaff make for mee.
Make mine Affections thy Swift Flyers neate
And make my Soule thy holy Spoole to bee.
My Conversation make to be thy Reele
And reele the yarn thereon spun of thy Wheele.[97]

Taylorova rozsáhlá básnická tvorba se i přes skutečnost, že byla nalezena teprve nedávno, stává přesvědčivým dokladem plynulosti americké literatury. Poezie se vymyká, nejedná se o primitivní veršování. Jeho verše překonávají literární dovednost Taylorových současníků. Stávají se znakem přesahujícím souvislosti, pronikají za alegorii, přináší mravní, psychologickou a symbolickou intenzitu, která je charakteristická pro pozdější bohatou americkou literární tradici.

4.4 Prozaická literatura

V oblasti románové literatury nenalezneme úměrný ohlas. Ve skutečnosti se v pozdější době staly romány jednou z hlavních literárních forem psaní, ale počátky této formy dlouho a pomalu zapouštěly svoje kořeny.

Avšak jedna forma prozaických příběhů, vyvěrající přímo z puritánských líčení divočiny a pustiny, dosáhla pozoruhodné úrovně a tvořivého rozmachu. Jedná se o vyprávění s tematikou indiánského zajetí. Podle plánu prozřetelnosti se v krajině a klimatu, kam ještě nedolehlo slovo boží, měli puritáni utkat se Satanem a vyprávění o indiánském zajití můžeme chápat jako záznam tohoto příběhu.

Hrozba útočících Indiánů děsí kolonie. Záznamy o indiánském zajetí popisují příšerné útrapy a těžkosti, jaké museli zajatci vytrpět. Dále pak líčí, jak

[97] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 25. ISBN 0-14-014435-8.

obstáli proti indiánské krutosti. Nakonec hovoří o záchraně vlastního života, díky čemuž zajatci mohou sdělit své zkušenosti, prožitá dobrodružství a hledat v nich náznak vyššího smyslu a obsahu.

Příběhy o zajetí vypravují o osudové zkoušce a pronásledování v ďábelském temném světě, který se rozprostíral za hranicemi kolonie zabezpečené smlouvou.

Jako zástupce prozaické tvorby můžeme jmenovat Mary Rowlandsovou a její dílo *The Soveraignty and Goodness of God, Together With the Faithfulness of His Promises Displayed: Being a Narrative of the Captivity and Restauration of Mrs. Mary Rowlandson* z roku 1982. Příběh vypráví o autorčině zajetí a získal si obdiv a přízeň čtenářů.

Z puritánské literatury byli vyloučeni Indiáni, ztělešňující Satanovy pomocníky, kteří tak nemohli obohatit kulturní proud. Rovněž příroda neupoutala pozornost. Představovala nebezpečné místo plné nástrah. Toto se stává důvodem pro bouření pozdější literatury proti puritanismu.

S přibývajícím počtem obyvatel a vlivem zesvětšťování kontrolní moc puritánů pomalu ztratila svoji sílu ovládat lidské životy. Obyvatelé nabývali svobodu, kterou nutně potřebovali pro svoji existenci. Nově příchozí přistěhovalci nemohli přijmout strohost a krutost puritánského náboženství.

Puritáni stanovili jistá omezení v americké imaginaci, ale na druhé straně se stali jedním ze základních kořenů, na kterém americká literatura vyklíčila.

5. Nathaniel Hawthorne - The Scarlet Letter

(Šarlatové písmeno), 1851[98]

5.1 Pohnutky a impulsy provázející vznik díla

The Scarlet Letter je vrcholným a nejúspěšnějším Hawthornovým dílem. Je považováno za první velký americký román. Jedná se o historickou romanci, jejíž příběh je zasazen do Bostonu v období železného zákona puritánské společnosti. Zákon a náboženství jsou ve vzájemném pevném propojení. Čin jednotlivce je pečlivě střežen a vyžaduje-li to situace, zásah veřejnosti nebo boží prozřetelnosti neprodleně přichází a není před ním úniku.

Hawthornovo vrcholné dílo se vrací do světa jeho puritánských předchůdců. Konfrontuje zde ideu spoutané puritánské společnosti s přírodním prostředím a uvědomuje si, že puritánský duch stále nevymřel. V předmluvě Hawthorne uvažuje o tom, jak tento duch ovlivňuje jeho umění a připouští, že kniha by nejspíše byla jeho předky považovaná za zločin:

> *'What is he?' murmurs one gray shadow of my forefathers to the other. 'A writer of story-books:What kind of a business in life,-what mode of glorifying God, or being serviceable to mankind in his day and generation,-may that be? Why, the degenerate fellow might as well have been a fiddler.'*[99]

Příběh vychází z autorova osobního prožitku, prožitku rozpolceného člověka mezi puritánskou vinou minulosti, ztělesňující vnitřní stav a zdánlivost, a transcendentální nadějí Hawthornovy doby zahrnující materiálnost a skutečnost. Puritánské dědictví se stává nedílnou součástí autorova osobního dramatu, je jeho osudem i poskvrnou v rodokmenu.

Vyjasnit si vztahy s předky není jednoduché, zvláště když se jedná o významné puritánské osadníky. William Hathorne byl označován jako *„a 'bitter persecutor,' possessing 'all the Puritanic traits, both good and evil.'"*[100] Jeho syn soudcoval v salemském procesu s čarodějnicemi a tímto vlastním hříchem byl

[98] Z anglického originálu vydaného roku 1954 nakladatelstvím Panter Books přeložila Jarmila Fastrová roku 1969.
[99] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 31. ISBN 0-14-014435-8.
[100] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 148. ISBN 0-14-014435-8.

poznamenán: „ …*the witches' blood 'may fairly be said to have left* a *stain on him.*'"[101] Signály viny prostupují celé Hawthornovo dílo. Přestože byl Hawthorne velice kritický vůči pobožnůstkářství, nesnášenlivosti a krutosti starých puritánů, jeho práce je puritánstvím poznamenána.

Hawthornův soudobý svět zajímal jeho pozornost, ale rozptýlil jeho zápal a nadšení. Byl si dobře vědom, kde je jeho místo. V kritické eseji Marka Van Dorena *The Scarlet Letter* se dočítáme: „*The world has done its best to secure repose without relinquishing evil.*"[102] Hawthorne si byl jist, že zlo se nikdy nevzdá, je společným lidským dědictvím.

V knize *The Scarlet Letter* Hawthorne nevybízí k obnově a nastolení puritánského řádu, ale chce mu porozumět, což nebylo v jeho době snadné. Cítil se tak osamělý a vzdálený, protože poznal jen málo těch, kteří by byli stejně opravdoví a upřímní jako on sám. Hawthorne nikdy nepochyboval o tom, že následky skutků, dokonce i instinktů, trvají věčně. Toto vše puritáni dobře věděli, a i přesto jejich následné chování bylo místy nepřiměřené a odpudivé.

Hawthorne nechtěl působit dojmem hloupého moralisty. Pravda a křivda byly krédem, ve které Hawthorne věřil a které usilovně následoval. Důvěřoval v myšlenku, že existuje i vyšší a čistší pravda než pravda skutková a průkazná. R. E. Spiller ve své eseji *The Mind and Art of Nathaniel Hawthorne* cituje Hawthornova slova:

> *A high truth…fairly, finely, and skillfully wrought out, brightening at every step, and crowning the final development of a work of fiction, may add an artistic glory, but is never any truer, and seldom any more evident, at the last page than at the first.*[103]

O morální pravdě vypovídájí osobní životy protagonistů příběhu.

Ve svých dílech pochybuje autor o sobě samém, o tom, co by jeho předchůdci „g*rave, bearded, sable-cloaked and steeple-crowned*"[104] řekli na jeho soustředění se na svět umění a na nedůvěryhodný svět obrazotvornosti.

---

[101] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism.* London : Penguin Books, 1992. s. 148. ISBN 0-14-014435-8.
[102] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays.* New Jersey : Prentice-Hall, Inc., s. 137.
[103] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 263.
[104] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism.* London : Penguin Books, 1992. s. 148. ISBN 0-14-014435-8.

Puritáni představují Hawthornovy protivníky: „*No aim that I have ever cherished, would they regard as laudable.*“[105] Nestávají se jen ústředním tématem knihy, ale zavdávají příčiny k pochybám o vlastní existenci knihy: „*Let them scorn me as they will, strong traits of their nature have intertwined themselves with mine.*“[106]

Ačkoliv byl Hawthorne s puritanismem pevně spjat, zachází s puritánskými myšlenkami nemilosrdně, přesto však s jistou dávkou loajality. Díky tomuto postoji byl okolím chápán jako nežádoucí dědic a pobouřený kritik puritánů. Jedna z pasáží díla *Main Street,* o které hovoří ve své eseji *Hawthorne as Poet* Q. D. Leavis, končí v tomto duchu: „*Let us thank God for having given us such ancestors; and let each successive generation thank Him not less fervently, for being one step further from them in the march of ages.*“[107]

Sklon k pochybnostem o Hawthornově vlastní osobě se významně podílí na vzniku a způsobu jeho psaní. Hawthorne se uzavřel do vlastního osamoceného světa, přičemž si uvědomoval, že se tímto chováním připravuje o reálný rozměr. Spisovatelovy pochybnosti vyvstávají i nad zvolenou formou psaní – romancí. Tu využívá pro její složitost a rozporuplnost. Říká: „*It was woven in a moonlit space 'somewhere between the real world and fairyland, where the Actual and the Imaginary may meet, and each imbue itself with the nature of the other.'*“[108] Čtenáři neustále připomíná, že jeho próza patří do metafyzického a metaforického světa.

Veškeré Hawthornovy literárně-teoretické úvahy nalezneme v předmluvách k jeho romancím. Zvolená forma působí jisté problémy, které Hawthorme vysvětluje v předmluvě k dílu *The House of the Seven Gables:*

> *When a writer calls a work a Romance it need hardly be observed that he wishes to claim a certain latitude, both as to its fashion and material, which he would not have felt entitled to assume, had he professed to be writing a Novel. The latter form of composition is presumed to aim at a very minute fidelity, not merely to the possible, but to the probable and ordinary course of man's experience. The former-while, as a work of art, it must rigidly subject itself to laws, and while it sins unpardonably, so far as it may swerve aside from the truth of the human heart-has*

[105] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 149. ISBN 0-14-014435-8.
[106] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 149. ISBN 0-14-014435-8.
[107] In Kaul, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 35.
[108] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 149. ISBN 0-14-014435-8.

> *fairly a right to present that truth under circumstances, to a great extent, of the writer's own choosing or creation.*[109]

Záměrem Hawthornových knih je proniknout k hlubinným vrstvám lidské psychiky, popsat a odhalit vrstvy, na které bez přestání působí vina, vědomost hříchu a svědomí. Lidské srdce samo o sobě v celé své složitosti, protikladnosti a potřebě sebevyjádření zaujímá nejpřednější místo v autorově mysli a stává se tak ústředním tématem jeho děl.

Puritáni poutají Hawthornovu pozornost nejen z historického hlediska, ale i proto, že z puritánských představ pramení hlavní mravní problémy jeho literárního díla. Neustále se k nim ve svých povídkách a esejistických pracích vrací. Nachází si osobitý styl, který se projevuje nevídaným symbolismem, v němž mravní a náboženské principy nabývají nového smyslu. Stávají se nejednoznačnými, nerozluštitelnými, znejisťujícími a získávají mnohočetný význam.

V eseji *The Mind and Art of Nathaniel Hawthorne* R. E. Spiller cituje autorova slova, která se vztahují ke vzniku díla: „*In the humblest event…I resolved at least to achieve a novel that should evolve some deep lesson and should possess physical substance enough to stand alone.*"[110] A. Trollope ve své eseji *This New England Faust* o vzniku knihy píše: „*The Scarlet Letter was written because he had it to write, and the other because he had to write it.*"[111] *The Scarlet Letter* je veledílem, v němž vrcholí značné úsilí a příprava trvající téměř čtvrt století. M. Van Doren se své eseji *The Scarlet Letter* cituje slova Henryho Jamese:

> *It has about it that charm very hard to express, which we find in an artist's work the first time he has touched his highest mark-a sort of straightness and naturalness of execution, an unconsciousness of his public, and freshness of interest in his theme.*[112]

Hawthorne se poprvé a naposledy dotýká této stopy. Ačkoliv téma bylo staré, díky novosti významu se zde ukrývá tajemství. Se změnami významů Hawthorne pracoval vždy, když byl osobně přesvědčen o své tvůrčí vyčerpanosti. Z dnešního

---

[109] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 152. ISBN 0-14-014435-8.
[110] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York: W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 264.
[111] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York: W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 245.
[112] In KAUL, A. N.*HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 129.

pohledu je zřejmé, že o tvůrčím vyčerpání se nedá mluvit. Co přesně se však odehrávalo v jeho mysli, nemůže nikdo s jistotou vypovědět.

5.2 Tematická bohatost díla

Tématem knihy je zapovězená láska mezi puritánským kazatelem, Arthurem Dimmesdalem, a vdanou členkou jím spravované kongregace, Hester Prynnovou. Tato cizoložná láska má své následky. Narodí se dítě, oba rodiče jsou stíhání jak komunitou vyžadující odhalení zatajovaného otce, tak i výčitkami svědomí. Nejedná se však o tradiční milostný příběh. Henry James vystihuje autorův záměr slovy:

> *To Hawthorne's imagination the fact that these two persons had loved each other too well was of an interest comparatively vulgar; what appealed to him was their moral situation in the long years that were to follow.*[113]

Další dějová linie je věnována Hester, její těžce zkoušené lásce a jejímu manželovi, který se znenadání vrací, aby opět zaujal místo vedle své zákonné manželky. Uzamčeni ve strohém světě puritánské morálky a zákonů prožívají své životy plné bolesti. R. H. Fogle používá ve své eseji nazvané *Realms of Being and Dramatic Irony* Hawthornova slova, která vystihují vývoj situace následovně: „ *…the darkening close of a tale of human frailty and sorrow*.“[114]

V textu můžeme vypozorovat tematické napětí mezi puritánskými a romantickými tendencemi, kterými byl autor ovlivněn. Randall Steward se své eseji *Puritan Humanism vs. Romantic Naturalism* rozebírá tuto otázku. „*Is not the book after all, some readers ask, an exposé of Puritan bigotry and intolerance?“*…„*Does it not translate 'the sacredness of the individual' into 'the individual a law unto himself?'“*[115] Tyto otázky jasně naznačují, že kniha prezentuje velkou kritiku obou tendencí. Nejlépe je tento tlak patrný ve scéně odehrávající se v lese, který z jednoho hlediska zobrazuje místo, kde hlavní protagonisté sešli ze správné cesty, z druhého hlediska je místem přírodní nevinnosti a neškodnosti.

---

[113] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 145. ISBN 0-14- 014435-8.
[114] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 303.
[115] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 347.

Za povšimnutí stojí Hawthornova záliba v setmělých místech, v jeho představách zpomalených pohybů smutku či v nemocné duši zatížené tajemstvím. Přes veškeré temné stránky, nehostinné prostory a nevlídné přístupy lidu můžeme příběh nahlížet jako podporu naděje, jako žádost o samostatnost a útok na strohé a neměnné konvence společnosti.

Zničení lidské duše prostřednictvím hříchu se stává dalším možným tématem vysvětlujícím dílo *The Scarlet Letter*. Téma je vyhroceno až na krajní mez a neexistuje možnost úniku z temného vězení hříchu. Tragičnost vychází z rozporuplnosti požadavků, které po lidské bytosti vyžaduje její přirozená a společenská stránka.

Kritici rozebírají toto unikátní dílo do nejmenších detailů a nachází nové a nové skutečnosti. W. C. Brownell ve svém článku *This New England Faust* nepovažuje za ústřední téma knihy cizoložství, hřích, zakázanou lásku nebo opovrhování. Podle něj vše směřuje k zatajování:

> *Its psychology is that of the concealment of sin amid circumstances that make a sin of concealment itself. The sin itself might, one may almost say, be almost any other. And this constitutes no small part of the book's formal originality. To fail to perceive this is quite to misconceive it.*[116]

Zatajování vykreslené temnými barvami přispívá k dokonalosti a originalitě díla.

Svérázný názor zastává H. Gorman ve svém kritickém článku *The Absolved, the Redeemed, and the Damned: A Triangle: „The Scarlet Letter, at a first and cursory glance, is the history of a triangle set down in a New England town during Puritan days.*"[117] Ale posléze dováva, že při hlubším čtení se tento plytký názor proměňuje, protože se nedá nazírat takto zjednodušeně. Podle jeho mínění se důraz klade na proměnu osobnosti zatíženou tajným a hlodajícím vědomím viny:

> *...what effect will the consciousness of sin have on these people when one of them is a sensitive and neurotic creature who has concealed his participation in the sin, while another has suffered from the public obloquy of revelation, and a third is an old man eaten up with the jealous madness of revenge.*[118]

---

[116] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 246.
[117] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 250.
[118] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 250.

Příběh může být také zproštěn všech vedlejších motivů a čten pouze jako příběh o lásce a žárlivosti, kde se lásce dává jen omezený prostor a nenávist, pramenící z ukřivděné a zraněné lásky, spřádá svoje sítě v plné míře.

Kniha představuje systém symbolů a znaků, skrytých pravd, odhalených a naopak navždy zatajených skutečností. Obsahuje nejednoznačnost, domněnky a záleží na čtenáři, kterak si významy vysvětlí. Díky tomu se přístupy a názory rozrůstají. Každý má možnost přistupovat ke knize, která nabízí nejednu interpretaci, dle svého uvážení.

The Scarlet Letter stále nabízí nové pohledy, názory a mravní soudy, nutí nás přemýšlet a vyvozovat nové závěry.

5.3 Protagonisté příběhu

Protagonisté příběhu se svými duševními nesnázemi byli Hawthornovi již dlouho modelem. Překročení zákona, skryté provinění, trýznivá touho po doznání, svědomité, studené srdce, které sleduje, ale není schopné cítit – nic z toho není nové. Novost plyne z dosud neznámého symbolu, který však již po dlouhá léta ležel v autorově paměti. Jak sám říká v *The Custom House* o úloze umělce: *„'…dressing up of the tale' is primarily one of 'imagining the motives and modes of passion' which, in a particular age, could have the power of influencing people's character and thereby of shaping their destiny.“*[119]

M. V. Doren se své eseji nazvané *The Scarlet Letter* odkazuje na Hawthornovy záznamy, kdy už v roce 1837 je psáno:

> *There was likewise a young woman, with no mean share of beauty, whose doom it was to wear the leter A on the breast of her grown, in the eyes of all the world and her own children. And even her own children knew what that initial signified. Sporting with her infamy, the lost and desperate creature had embroidered the fatal token in scarlet cloth with golden thread and the nicest art of needlework; so that the capital A might have been thought to mean Admirable, or anything rather than Adulteress.*[120]

V roce 1844 zahrnuje do svého zápisníku zřejmou myšlenku příběhu: *„The life of a woman, who, by the old colony law, was condemned always to wear the*

[119] KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 6.
[120] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 130.

letter A, sewed on her garment, in token of her having committed adultery.“[121] O tři roky později, možná již s myšlenkou manžela této ženy, připisuje: „*A story of the effects of revenge, diabolizing him who indulges in it.*“[122]

Dále rozvíjí svoje představy a přidává další protagonisty. Přecitlivělého muže, kterého osobní tajemství mučí a který se musí přiznat a následně zemřít. Dítě narozené z hříchu. Hodnostáře zobrazené ve vznešeném stylu maloměšťáckého příběhu. Důvěrně známý zástup občanů - lůzy, která působí jako obyvatelstvo a zároveň jako jednohlasý sbor. Zkostnatělé názory, železná kázeň, neschopnost vidět věci jinak než dle puritánských norem a zákonů, kde za každé provinění a hřích musí následovat přiznání a pokání, tímto jsou řízeny myšlenky veškerého obyvatelstva.

Nelze se však omezit pouze na osoby, které jsou pojmenovány, neboť *The Scarlet Letter* pojímá i další postavy, ač nepředstavené. Abstraktní pojmy hřích, vina, osamocení a pýcha se v příběhu zhmotňují a stojí v centru Hawthornových myšlenek.

5.3.1 Spletitý ostud Hester Prynne

Hester je klíčovou postavou celého příběhu. Autor do ní vlil v plné síle své pocity a představy o smyslnosti jejího pohlaví. Mladá, krásná žena s vysokou, ladnou postavou, s tmavými, lesklými a bujnými vlasy, černýma, hlubokýma očima, výrazným čelem, krásným obličejem s pravidelnými rysy a kvetoucí pletí, která činí moderní ženu pohlednou a jemnou. Zcela poprvé se o ní otevřeně říká, že okouzlí všechny, kteří ji spatří a to nejen zásluhou šarlatového písmena „*so fantastically embroidered and illuminated, upon her bosom.“*[123] Takto silně působí její osobnost, do níž Hawthorne vložil výjimečnou důležitost a význam.

Nejedná se však o vzdálenou, vznešenou postavu. Čtenář jí celý čas stojí nablízku, plně přesvědčen o její tělesnosti, smyslnosti, o jejím srdci a mysli. Je vášnivou, svůdnou, upřímnou a citlivou ženou, což je očividně jasné z jejiho počínání - z jejího rozechvění a rozčílení hraničícího s šílenstvím, které zažívá ve vězení po svém prvním vystoupení na pranýř před rozvášněným davem:

[121] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays.* New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 130.
[122] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 130.
[123] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 46. ISBN 978-0-14062-35-3.

> *After her return to the prison, Hester Prynne was found to be in a state of nervous excitement that demanded constant watchfulness, lest she should perpetrate violence on herself, or do some half-frenzied mischief to the poor babe.*[124]

Prožívané mravní utrpení se odráží ve znepokojených záchvěvech jejího těla.

Hester oplývá neobyčejnou hrdostí a odvahou, kterou prokazuje v následujících dnech, kdy se ukazuje na ulici s písmenem čnícím na hrudi, symbolem trvale zdobícím s takovou „*wild and picturesque peculiarity.*“[125] Chillingworth řekl: „*I pity thee for the good that has been wasted in thy nature.*“[126] Vyřčená děsivá slova vzbuzují strach, který tato pozoruhodná žena prožívala pro několik dní plných lásky a poté po chmurná léta života.

Hester je zručná, skromná, ale i sebejistá a samostatná žena. Jako mladá dívka přijala nabídku k sňatku se starým mužem Rogerem Chillingworthem. Lékařem, chladným racionálním vědcem, který se ukázal být nevhodným manželem. Ve své rodné zemi se těšila přízni. Byla považována za ženu s nezkalenou pověstí. Žila tiše a spořádaně po boku svého manžela. Manželé se na čas rozdělují. Hester si uvědomuje, že již nadále nechce žít v neradostném, láskou nenaplněném svazku. Opouští tuto skličující životní etapu a doufá v lepší zítřek. Netuší však, že jí manžel bude nadále nepříjemně ovlivňovat život.

Hester přichází osamocena do Bostonu a zamiluje se do okouzlujícího a oblíbeného mladého kněze Arthura Dimmesdala. Výsledkem jejich tajné lásky je malá holčička, pojmenována Pearl, z biblického „pearl of great price“.

Ustrnulá puritánská komunita hrdinku okamžitě za tento zločin odsoudí. Kromě krátkého pobytu ve vězení musí po určitou dobu stát na pranýři se svojí nedávno narozenou dcerkou v náručí. Pranýř se stává všudypřítomným, jak na konci příběhu Hester vyjadřuje: „*There was a sense within her-too ill-defined to be made a thought, but weighing heavily on her mind-that her whole orb of life, both before and after, was connected with this spot, as with the one point that gave it unity.*“[127] Součást jejího trestu je nosit po celý život na hrudi jasně červené písmeno

---

[124] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 60. ISBN 978-0-14062-35-3.
[125] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 131.
[126] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 148. ISBN 978-0-14062-35-3.
[127] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 207. ISBN 978-0-14062-35-3.

„A“ vyjadřující její přečin „Adultery.“ Tento zcela evidentní symbol značil: *„…giving up her individuality, she would become the general symbol at which the preacher and moralist might point, and in which they might vivify and embody their images of woman's frailty and sinful passion.“*[128] Od tohoto okamžiku se měla vzdát své ženskosti a stát se symbolem mravní hry *„guilt without redemption, suffering without end,*“[129] o které hovoří se své eseji *Hester's Double Providence*: *The Scarlet Letter and the Green* D. G. Hoffman.

Hester přijímá rozsudek beze vzdoru, uznává jeho platnost, nesnaží se nijak omlouvat. Jediné, čemu se urputně brání, je prozradit jméno svého spoluviníka, po němž přímo krvežíznivě lační krutá puritánská společnost, která se snaží přemoci její zatvrzelé mlčení:

> *'If thou feelest it to be for thy soul's peace, and that thy earthly punishment will thereby be made more effectual to salvation, I charge thee to speak out the name of thy fellow-sinner and fellow-sufferer! Be not silent from any mistaken pity and tenderness for him; for, believe me, Hester, though he were to step down from a high place, and stand there beside thee on thy pedestal of shame, yet better were it so, than to hide a guilty heart through life.'*[130]

Rozčarovaní duchovní opouští mírný tón a přitvrzují: *„'That little babe hath been gifted with a voice to second and confirm the counsel which thou hast heard. Speak out the name! That, and thy repentance, may avail to take the scarlet letter off thy breast.'“*[131] Jediná odpověď, která se jim dostává, zní: „*'I will not speak!…And my child must seek a heavenly Father; she shall never know an earthly one!'*“[132] Duchovní vzdávájí svůj boj: *„'She will not speak!…Wondrous strength and generosity of a woman's heart!'“*[133]

Příběh začína scénou na pranýři, kde se poprvé setkáváme s Hester, jež ukazuje mimořádnou sílu svojí osobnosti. Před zraky celé komunity ani na okamžik nezaváhá, stojí se vztyčenou hlavou v jejich středu a snáší nepříjemné, opovrhující

---

[128] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 67. ISBN 978-0-14062-35-3.
[129] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 367.
[130] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 57. ISBN 978-0-14062-35-3.
[131] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 58. ISBN 978-0-14062-35-3.
[132] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 58. ISBN 978-0-14062-35-3.
[133] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 58. ISBN 978-0-14062-35-3.

pohledy plné zlosti, nepřátelství a poslouchá posměšky. Pohled na krásnou ženu s dítětem na rukou vyvolává u některých dokonce paradoxní představu „*Divine Maternity*.“[134]

Slíbila si, že i přes svoji vášnivou povahu zůstane klidná, hrdě ponese vyměřený trest. Navenek se jí podařilo dosáhnout svého cíle. V hlavě jí však kolují myšlenky vracející se do dob blahého mládí. Vzpomíná na rodiče, domov. Poté jí na mysli vyvstává přítomnost, hřích, novorozeně a písmeno zkrášlující její hruď. Vnitřní napětí, zuřivost a stud ji neuvěřitelně spalují. Niterný život je silně poznamenán touto krutou zkušeností a šrámy na duši zůstanou nezahojené.

Tím, že podstoupila hanu a zločečení, dosáhla častečného klidu. Stále bude mlčet o svém spoluviníku. Neosloví ho, aby jí pomohl při výchově jejich dcery, aby se o ně postaral nebo je podpořil v utpení a těžkostech. Sama ponese břemeno hanby. Aby ochránila svoji lásku, uvoluje se k životu plnému podvodu a zatajování, o kterém dobře ví, že je špatný.

Díky těmto okolnostem byla vyloučena z komunity, která se proti ní postavila, nepřátelský svět ji ranil. Hesteřin přestupek byl pojímán jako porušení neměnného mravního zákona a její pád jako člověka byl nevyhnutelný. Sešla ze správné cesty a nebylo návratu zpět.

Hester nebyla o své vině přesvědčena. Podle jejího názoru nezhřešila proti komunitě nebo Bohu, neprohřešila se proti jí uznávaným mravním zásadám, ale spáchala špatný skutek tím, že se stala nástrojem psychického a duchovního rozkladu své lásky. Takto ovšem nepojímá její čin puritánský mravní zákon, který bezohledně trestá. I přes hloubku svého utrpení si Hester uvědomuje, že její jednání není tím nejhorším na světě. V rozhovoru s Dimmesdalem mu připomíná: „'*What we did had a consecration of its own. We felt it so! We said so to each other! Hast thou forgotten it?*'“[135] Ale jestliže zhřešila, udělala to, aby se ujistila o životě. Její poklesek přináší ovoce v podobě nového lidského života. Ztělesnila ta práva člověka, která se společnost snažila potlačit.

Zhřešila v důsledku svých vášní, obětovala celou svoji bytost lásce. F. I. Carpenter v eseji *Scarlet A Minus* píše: „*That is to say: True love is a higher law*

[134] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 48. ISBN 978-0-14062-35-3.
[135] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 166. ISBN 978-0-14062-35-3.

than merely traditional morality, but, even at best, human love is 'deamonic'. The highest law of 'celestial love' is the law of divine truth.“[136]

Šarlatové písmeno *„had the effect of a spell, taking her out of the ordinary relations with humanity and enclosing her in a sphere by herself.“*[137] Pocit osamělosti prostupuje celou její bytost:

> *In all her intercourse with society, however, there was nothing that made her feel as if she belonged to it… She stood apart from moral interests, yet close beside them, like a ghost that revisits the familiar fireside and can no longer make itself seen or felt, no more smile with the household joy, nor mourn with the kindred sorrow; or, should it succeed in manifesting its forbidden sympathy, awakening only terror and horrible repugnance.*[138]

Všechny křivdy, příkoří, pochlebování, zneuznání a nadávky vykompenzovala radost a štěstí, kterou Hester přinášela péče o dceru a tvořivá práce švadleny. Občas si ale povzdychne nad roztodivným chováním své dcerky a pro sebe si řekne: *„'O Father in Heaven-if Thou art still my Father-what is this being which I have brought into the world!'“*[139] Nikdy nevycházela ven bez svého malého pokladu. Dělala, co jí síly stačily, a díky své zručnosti živila sebe i své dítko.

Práce jí přináší úlevu. Její vyšívky jsou výsledek jemné, nápadité dovednosti a vzhledem k okolnostem se stávají *„passion of her life.“*[140] Skrze své dílo zůstává spojena se společností, se všemi změnami, které se v ní odehrávají:

> *Her needlework was seen on the ruff of the Governor; military men wore it on their scarfs, and the minister on his band; it decked the baby's little cap; it was shut up, to be mildewed and moulder away, in the coffins of the dead. But it is not recorded that, in a single instance, her skill was called in aid to embroider the white veil which was to cover the pure blushes of a bride. The exception indicate the ever relentless vigor with which society frowned upon her sin.*[141]

---

[136] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 289.
[137] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 46. ISBN 978-0-14062-35-3.
[138] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 71. ISBN 978-0-14062-35-3.
[139] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 81. ISBN 978-0-14062-35-3.
[140] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 71. ISBN 978-0-14062-35-3.
[141] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 70. ISBN 978-0-14062-35-3.

Předsudky přetrvávají v myslích Bostoňanů: *„'Behold, verily, there is the woman of the scarlet letter…Come, therefore, and let us fling mud at them.'“*[142] Stále jí opovrhují. Každé slovo, gesto nebo jen pouhé mlčení toho, s kým přišla do styku, vypovídá o jejím vykázání:

> *Dames of elevated rank, likewise, whose doors she entered in the way of her occupation, were accustomed to distil drops of bitterness into her heart, sometimes through that alchemy of quiet malice, by which women can concot a subtile poison from ordinary trifles…“*[143]

Urážky přehlíží a za své nepřátele se modlí. Ale právě ona je ze všech žen nejčistější, bez jakýchkoli postranních úmyslů, bez přetvářky. Jak uvádí ve své eseji *The Genius of The Scarlet Letter* A. Trollope: *„ She is pure as undriven snow*.“[144] I přes pohanu znázorňuje ctnostné hodnoty člověka. Trollope dále píše: *„And Hester becomes sublimated almost to divine purity; but she is still simply a woman.“*[145] V eseji F. I. Carpentera *Scarlet A Minus* se dočítáme, že potvrzuje pravidlo říkající: *„'Sin' might sometimes be noble, and 'virtue' ignoble.“*[146]

Ve svých nejtajnějších snech a nadějích nedoufá, že by někdy opět mohla být považována za počestnou a znovu přijata do komunity. Smířila se s životem *„…with no hope, and seemingly no wish, of gaining anything...*“[147] Mlčky přijímá rány osudu, čelí posměchu, kráčí po kamenité cestě směřující k obrození a všechnu svoji pozornost věnuje dceři a práci. Nezanevřela však zcela na nelítostnou společnost. Snaží se jí přiblížit, protože právě ona jí pomáhá přežít a poskytuje příležitost vydělat si peníze.

Hester musí bojovat o svá mateřská práva. Musí dokázat, že zvládne výchovu dcery ve všech směrech. Až přespříliš zodpovědní a starostliví vykonavatelé puritánského práva mají obavy o výchovu malé Pearl:

> *'...do well discharge our consciences by trusting an immortal soul, such as there is in yonder child, to the guidance of one who hath stumbled and fallen amid the pitfalls of this world… It is because of the stain*

---

[142] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 86. ISBN 978-0-14062-35-3.
[143] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 72. ISBN 978-0-14062-35-3.
[144] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 242.
[145] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 242.
[146] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York: W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 284.
[147] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 136. ISBN 978-0-14062-35-3.

> *which that letter indicates, that we would transfer thy child to other hands.'*[148]

Zraňují Hester v její největší slabině, neboť Pearl je celým jejím životem. Hester se brání a odpovídá:

> '…this *badge hath taught me-it daily teaches me-it is teaching me at this moment-lessons whereof my child may be the wiser and better, albeit they can profit nothing to myself. … God gave me the child!… He gave her in requital of all things else, which ye had taken from me. She is my happiness!-she is my torture, none the less! Pearl keeps me here in life! Pearl punishes me too!…Ye shall not take her! I will die first!'*[149]

V jejích slovech je ukryta pravda, kterou hodnostáři přiznávají.

Hester obstála v další nelehké životní zkoušce. Jak později doznává, kdyby jí Pearl odebrali, zoufalost by ji dohnala k nerozvážnosti: „'*Had they taken her from me, I would willingly have gone with thee into the forest, and signed my name in the Black Man's book too, and that with mine own blood!'*"[150]

Přistěhovala se, aby nalezla lepší život, ale žila v nelítostné společnosti s její striktní zákonnou mocí, které však byla osobně zavázána, kterou nemohla snadno popřít. Smutnou pravdou zůstává, že jak ona, tak i její životní láska, Dimmesdale, nemohli uniknout své době, neboť do ní patřili.

Hesteřina historie slouží jako měřítko krutosti odehávající se ve společnosti, ve které je spoutána. Stává se kritičkou komunity, která ji odmítá a pronásleduje:

> *For years past she had looked from this estranged point of view at human institutions, and whatever priests or legislators had established; criticising all with hardly more reverence than the Indian would feel for the clerical band, the judicial robe, the pillory, the gallows, the fireside, or the church. The tendency of her fate and fortunes had been to set her free.*[151]

Hesteřin život je spjat s Bostonem, místem, které má dvojznačný význam. Na jedné straně zde poprvé poznala pocit, který umí zažehnout v lidském srdci jedině láska. Nemohla odejít, protože právě zde bydlel muž, kterého milovala a nechtěla se mu vzdálit. Na druhé straně je Boston místem, kde se odehrála největší

---

[148] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 93. ISBN 978-0-14062-35-3.
[149] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 93. ISBN 978-0-14062-35-3.
[150] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 98. ISBN 978-0-14062-35-3.
[151] LEWISOHN, L *The Story of American Literature*. New York: Random House, 1939. s. 181.

potupa a ponížení jejího života. Místem, kde každý ví o jejím provinění a kde neunikne pozornosti, jakmile se objeví na ulici. Můžeme říci, že Boston je jakýmsi peklem, ve kterém dobrovolně zůstává a snáší předsudky a pohrdání obyvatel. Zůstává, neboť se domnívá, že dějiště její viny se může přeměnit v dějiště jejího pokání.

Nemá možnost výběru. Jednoduše žádná další možnost neexistuje, a proto je zde použita představa labyrintu,[152] protože:

> *…Hester Prynne,…wandered without a clew in the dark labyrinth of mind; now turned aside by an insurmountable precipice; now starting back from a deep chasm. There was wild and ghastly scenery all around her, and a home and comfort nowhere.*[153]

Q. D. Leavis ve své eseji *Hawthorne as Poet* užívá slova: *„…Hester is in 'a dismal labyrinth of doubt„…'“*[154]

Hester, která se snaží vnitřně bojovat, si v jednom obzvláště vzdorovitém okamžiku uvědomuje, že: *„…the whole system of society is to be torn down, and built up anew*“[155]. Stále zůstává sama sebou, aby se stala prorokyní nové doby. Ztělesňuje proměnu starého *„iron world*“[156] ve svět *„freedom of speculation.*“[157] Její rozdvojené srdce se stává konečným místem konfliktu.

Po sedmiletém životě v ústraní, nemilosti a studu Hester získává respekt spoluobyvatel díky své výborné práci, sebeobětování, pomoci a úctyhodnému chování. Nikdy nevzdoruje a nebojuje s veřejností, dobrovolně se podřizuje nejhoršímu zacházení. Ale následky odloučeného, potupného života se podepisují na její povaze i na těle. Symbol na její hrudi má mocný a mimořádně učinný vliv. Vytrácí se veškerá něha, jemnost a ženské rysy, zůstává jen holý a hrubý stín. Její krása uvadá, obléká pouze strohý oděv. Přichází se soumrakem, potká-li se na ulici

---

[152] *„The Labyrinth was the centre of all the strongest emotions of the people-joy, fear and grief were there given the most intense forms of expression. These emotions were directed into certain channels, producing ritual and the earliest forms of art. The Labyrinth, as tomb and temple, fostered the development of all art and literature, activities which in those days possessed a religious and life-giving significance.*“ (In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 63.)

[153] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 141. ISBN 978-0-14062-35-3.

[154] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 51.

[155] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 140. ISBN 978-0-14062-35-3.

[156] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 145. ISBN 0-14- 014435-8.

s někým, komu horlivě a oddaně posloužila, nezvedne hlavu, mlčky ukáže na písmeno a odchází. Její chladnost pramení z okolností, které ovlivnily a změnily její životní cestu. Odvrací se od vášnivých pocitů ke starostem a zahloubání: „*Shame, Despair, Solitude! These had been her teachers-stern and wild ones-and they had made her strong, but taught her much amiss.*“[158]

Hesteřin poslední plamínek naděje opět okusit pocit radosti, oprostit se od skličujících myšlenek, dát prostor své lásce a zbavit se nepříjemných pout minulosti. Přichází s plánem opustit Boston společně s Dimmesdalem:

> *'Leave this wreck and ruin here where it happened. Meddle no more with it! Begin all anew!…There is happiness to be enjoyed! There is good to be done! Exchange this false life of thine for a true one*.'[159]

Plná lásky a nadšení nabývá své ztracené krásy, ožívá, těší se, až se v novém prostředí zbaví tíživého břemene na hrudi, navrátí se do rodné vlasti, která přislibuje vytoužený klid.

Odhodlaná udělat cokoliv, aby ochránila svoji lásku, je ochotna riskovat a přijímá roli ochranitelky, protože její neskutečná síla dokáže překonat všechny překážky:

> *'Look your last on the scarlet letter and its wearer!…Yet a little while, and she will be beyond your reach! A few hours longer, and the deep, mysterious ocean will quench and hide forever the symbol which ye have caused to burn upon her bosom!*'[160]

I tento sen se bohužel rozplynul a Hester si uvědomila, že pro ni a její lásku neexistuje druhá šance a jejich životy se nikdy nepropletou v pevný svazek.

Zcela osamocena dožívá vyměřený čas ve své skromném příbytku v Bostonu, obklopená známými věcmi, navštěvovaná lidmi, kteří hledají pomoc a radu. Je pohřbena vedle své životní lásky a na náhrobku stojí: „*On a field, sable, the letter A, gules*.“[161]

---

[157] RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. s. 145. ISBN 0-14- 014435-8.
[158] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 170. ISBN 978-0-14062-35-3.
[159] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 168. ISBN 978-0-14062-35-3.
[160] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 194. ISBN 978-0-14062-35-3.
[161] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 224. ISBN 978-0-14062-35-3.

5.3.1 Symbolický význam šarlatového písmene

Hester unikla světu puritánů tím, že se smířila s šarlatovým označením. Přijala písmeno za své, nosila jej spíše vítězně než kajícně na své hrudi. Na začátku její očistné cesty stála zoufalost, která se mění v odevzdané přijetí vlastního utrpení a odplaty. Hester rozšířila protizákonnost cizoložství do všech svých činů a zvyků, přetvořila běžně uznávané hodnoty do svého vlastního světa: „*The world's law was no law for her mind…She assumed a freedom of speculation…but which our forefathers, had they known it, would have held to be a deadlier crime than that stigmatized by the scarlet letter*.“[162]

F. I. Carpenter v eseji *Scarlet A Minus* vyslovuje myšlenku, že Hester si přála, aby se z ní stala „'*the prophetess' of a more liberal morality*.“[163] Osamocena se zříká zastaralých tradičních způsobů a následuje přirozené zákony vycházející z jejích vlastních instinktů. Osvobodila svoje vášně a stala se odlišnou ženou:

> *She had wandered, without rule or guidance, in a moral wilderness; as vast, as intricate and shadowy, as the untamed forest, amid the gloom of which they were now holding a colloquy that was to decide their fate. Her intellect and heart had their home, as it were, in desert places, where she roamed as freely as the wild Indian in his woods.*[164]

Její neštěstí se mění ve štěstí tím, že ji oprošťuje od společenských konvencí. Písmeno jí poskytlo říši značně odlišnou od té, ve které žila a s jejímiž mravními i společenskými doktrínami zdánlivě souhlasila. Ponižující odznak se mění v nádhernou ozdobu, kterou vytvořily její šikovné ruce. Pro mnohé občany Bostonu značí: „*The letter was the symbol of her calling...They said it meant 'Able'; so strong was Hester Prynne, with a woman's strength*.“[165] Můžeme říci: „*The scarlet letter had not done its office.*“[166]

---

[162] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 139. ISBN 978-0-14062-35-3.
[163] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 288.
[164] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 170. ISBN 978-0-14062-35-3.
[165] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 137. ISBN 978-0-14062-35-3.
[166] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 141. ISBN 978-0-14062-35-3.

O postavě Hester R. H. Fogle v eseji *Realms of Being and Dramatic Irony* konstatoval: „*Hester Prynne is a great woman unhappily born before her time, or that she is a good woman wronged by her fellow men.*“[167]

5.3.2 Postava kajícího se kněze Arthura Dimmesdala

Arthur Dimmesdale je mladý reverend, který přichází z proslulé anglické univerzity a přináší s sebou nejnovější poznatky. Je horlivým služebníkem božím s nevšední výřečností. Ztělesňuje muže s oduševnělým výrazem, vysokým čelem, hnědýma smutnýma očima a chvějícími se ústy vyjadřujícími soucit s ostatními. Polovyděšený a překvapený vzhled prozrazuje, že mladý kněz pociťuje sejití ze správné cesty. Klidný se cítí jen ve své osamocenosti a hloubání.

Postava kněze je komplikovaná a v průběhu příběhu se proměňuje. Nejprve se s ním seznamujeme jako s vysokým představitelem církevní obce, ale svým pokrytectvím a zbabělostí se postupně propadá až na dno.

Reverendův charakter je rozpolcený. Nepochybně ztvárňuje tragickou, smutnou a dojímající postavu, jednu ze slabých a nedokonalých bytostí, citově rozrušenou oběť společenských tradic s nedostatkem odvahy a síly čelit následkům vlastních činů a rezolutně přiznat svá provinění.

Sužovaný kněz nese tajemství svého vlastního selhání uzamčené pod povrchem. Zhřešil proti zachování pastýřské čistoty a tíha viny se promítá také v jeho zdraví a vzhledu.

Z Hawthornových deníkových záznamů se můžeme dočíst pohnutky, kterými zobrazuje upadající zdraví kněze: „*To symbolize moral or spiritual disease by disease of the body;-thus, when a person committed any sin, it might cause a sore to oppear on the body;-this to be wrought out.*“[168]

Oddán svému kněžskému povolání a poslání, řídí se mravními principy předků a zobrazuje poslušného a bohabojného představitele duchovního stavu. Jeho osoba je pevně vrostlá do života komunity a puritánských zásad, ze kterých nemůže uniknout.

Arthur musí stát na straně svých spolubratří kněží, poslouchat jejich nařízení a vykonávat je. Nelehký úkol je nucen zastávat i v procesu s Hester Prynne: „'*Good*

[167] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 308.
[168] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 189.

Master Dimmesdale,…the responsibility of this woman's soul lies greatly with you."“[169] Mravokárci požadují, aby se i on zapojil a vyvinul nátlak na hříšnici k přiznání, kdo je otcem jejího dítěte. Dimmesdale říká:

> *'Be not silent from any mistaken pity and tenderness for him;…What can thy silence do for him, except it tempt him-yea, compel him, as it were-to add hypocrisy to sin?…Take heed how thou deniest to him-who, perchance, hath not the courage to grasp it for himself-the bitter, but wholesome, cup that is now presented to thy lips*!'[170]

Cit pro výběr příhodných slov se nedá knězi upřít a výstižnost vyjádřit myšlenky je obdivuhodná.

Viník, pro něhož by potupa a pranýřování znamenaly velikou úlevu, je nucen osaměle litovat ve svých mukách. V rozhovoru s doktorem Chillingworthem říká: „'*…it must needs be better for the sufferer to be free to show his pain, as this poor woman Hester is, than to cover it all up in his heart.'*“[171] Svědomí neúprosně pracuje a podílí se na knězově rozkladu.

Dimmesdalovo odumírání je spojeno se dnem, kdy byla Hester donucena nosit potupný odznak a kdy se na jeho hrudi začal rýsovat tentýž symbol. Právě na srdce klade svoji ruku vždy, když se hovoří o Hester, hříchu, nebo když má prokázat odvahu a zastat se hříšnice. Toto gesto nedobrovolně vrůstá do jeho chování: „*…the young minister at once came forward, pale, and holding his hand over his heart, as was his custom whenever his peculiarly nervous temperament was thrown into agitation.*“[172] A právě srdce je místem, které napadl a ovládl hřích.

Ortodoxní morálka mladého kněze se stává zdrojem jeho vlastního utrpení. Slepě zhřešil prostřednictvím své žádostivosti. Spáchal čin, o kterém věděl, že je špatný a zlý. Protože zhřešil proti svému morálnímu přesvědčení, cítí, že není schopen pevně uchopit svobodu, kterou mu Hester nabízela: „*'I am powerless to go. Wretched and sinful as I am, I have had no other thought than to drag on my earthly existence in the sphere where Providence hath placed me*.'“[173]

---

[169] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 56. ISBN 978-0-14062-35-3.
[170] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 57. ISBN 978-0-14062-35-3.
[171] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 114. ISBN 978-0-14062-35-3.
[172] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 95. ISBN 978-0-14062-35-3.
[173] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 168. ISBN 978-0-14062-35-3.

Slabost je Dimmesdalovi vlastní, jeho slabošská povaha neunikne pozornosti malé Pearl, která ji dobře vykresluje slovy:

> *'What a strange, sad man is he!… In the dark nighttime he calls us to him, and holds thy hand and mine, as when we stood with him on the scaffold yonder!…And he kisses my forehead, too, so that the little brook would hardly wash it off! But here, in the sunny day and among all the people, he knows us not; nor must we know him! A strange, sad man is he, with his hand always over his heart!'*[174]

I přesto, že podporoval lež, čímž oslabil svoji osobnost, není zde muže, který by více netoužil po čistotě. Není zde nikdo tak milující pravdu a nenávidící lež.

Duchovní cítí ve své blízkosti přítomnost ďábla, kterého nemůže zapudit. Pod působícími tlaky hubne a bledne, což obyvatelé přikládají jeho oddanosti a pouhroužení do studia a svědomitému plnění pastorských povinností. Berou jej jako odříkávajícího se světce na zemi. Zoufalství a skleslost pomáhají Arthurovi v působivosti jeho kněžských promluv, které nabývají na významu a popularitě.

Před zraky veřejnosti se označuje za ohavného a pohoršujícího člověka, za nejhoršího z nejhorších. Efekt promluv má však opačný účinek a přináší Arthurovi ještě větší obdiv, dokonce je označen za: „*The saint on earth*!“[175] Dobře si uvědomoval „*the light in which his vague confession would be viewed.“*[176] Poodkrývá pravdu, ale upravuje ji „*into the veriest falsehood*.“[177] Těmito a dalšími činy si jen více zošklivuje sám sebe:

> *It is the unspeakable misery of a life so false as his… And he himself, in so far as he shows himself in a false light, becomes a shadow, or, indeed, ceases to exist. The only truth that continued to give Mr. Dimmesdale a real existence on this earth was the anguish in his inmost soul, and the undissembled expression of it in his aspekt.* [178]

---

[174] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 196. ISBN 978-0-14062-35-3.
[175] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 122. ISBN 978-0-14062-35-3.
[176] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 122. ISBN 978-0-14062-35-3.
[177] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 122. ISBN 978-0-14062-35-3.
[178] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 123. ISBN 978-0-14062-35-3.

Nenachází sílu, aby se veřejně přiznal. Obhajuje se tvrzením, že odhalení musí počkat až na soudný den: *„'The heart, making itself guilty of such secrets, must perforce hold them, until the day when all hidden things shall be revealed.'"*[179]

Arthur pociťuje samotu. Když se s ním poprvé setkáváme, vypadá jako *„…a being who felt himself quite astray and at a loss in the pathway of human existence, and could only be at ease in some seclusion of his own."*[180] Jeho postupující oslábłost a úpadek způsobují, že není schopen sám cokoli vykonat: „'*There is not the strength or courage left me to venture into the wide, strange, difficult world, alone!'... He repeated the word. 'Alone, Hester!'"*[181]

Po opětovném setkání s Hester získává Arthur odvahu vzdorovat a zbavit se svého utrpení. Věří v nový začátek, odhazuje své staré já založené na požadavcích puritánského práva. Dostává se mu ulevujícího pocitu a naplňuje jej optimismus. Od této chvíle ztělesňuje prostého, otevřeného člověka osvobozeného od vlastního hříchu.

Naplněn nevýslovou radostí je pokoušen ďábelskými touhami říci téměř rouhačská slova svým spoluobčanům, kteří jej vítají:

> *'I am not the man for whom you take me! I left him yonder in the forest, withdrawn into a secret dell, by a mossy tree-trunk, and near a melancholy brook! Go, seek your minister, and see if his emaciated figure, his thin cheek, his white, heavy, pain-wrinkled brow, be not flung down there, like a cast-off garment*!'[182]

Ovládá se a rychle vchází do svého pokoje přetvořit Election Sermon.[183] Inspiraci hledá v moudrosti přechozích generací: *„There was the Bible, in its rich old Hebrew, with Moses and the Prophets speaking to him, and God's voice through all!"*[184]

Dimmesdalova Election Sermon oplývá plamennou výřečnosti. Předmětem kázání je *„the relation between the Deity and the communities of mankind, with a special reference to the New England which they were here planting here in the*

[179] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 111. ISBN 978-0-14062-35-3.
[180] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 56. ISBN 978-0-14062-35-3.
[181] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 169. ISBN 978-0-14062-35-3.
[182] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 185. ISBN 978-0-14062-35-3.
[183] Kázání pronesené v den, kdy se v Nové Anglii oslavoval začátek nového politického roku.

wilderness.“[185] Kněz těmto komunitám prorokuje slavný a důležitý osud. Z kázání je cítít hluboká bolest v srdci člověka plynoucí z odpykávání nejen dědičného hříchu, ale především hříchů osobních.

Arthurova puritánská zpověď je výbuchem žádostivosti a potlačovaných vášní, je přirozená a její síla plyne z jeho nevýslovného utrpení: „*The complaint of a human heart, sorrow-laden, perchance guilty, telling its secret, whether of guilt or sorrow, to the great heart of mankind…“*[186]

Obdivuhodným se kněz stává ve chvíli, kdy se staví na pranýř. Odpoutává se od společenských zákonů, obrací se k Bohu a volá k sobě svoji lásku: „'*Hester Prynne,…in the name of Him, so terrible and so merciful, who gives me grace, at this last moment, to do what…I withheld myself from doing seven years ago,...Come, Hester, come! Support me up yonder scaffold!*'“[187] Poprvé a naposledy stojí „*hand in hand*“[188] se “svými děvčaty“ před zraky zástupu v denním světle. Osvobozen od úzkosti a strachu odhaluje sám sebe a poprvé se objevuje jako opravdový, nový muž a již více se nezajímá o své strachy a obavy. Netíží jej role kněze a s ní spojené společenské zvyklosti, chce dosáhnout klidu.

Arthur se obrací k důstojným kněžím, představitelům vlády a lidu. Začíná slovy:

> *'People of New England!…ye, that have loved me!-ye, that have deemed me holy!-behold me here, the one sinner of the world! At last!-at last!-I stand upon the spot where, seven years since, I should have stood;…Lo, the scarlet letter which Hester wears! Ye have all shuddered at it!…But there stood one in the midst of you, at whose brand of sin and infamy ye have not shuddered!'*[189]

Vyčerpaný a smrtelně zasažený kněz vrávorá. Není schopen již více nést skličující tajemství na svých bedrech. Vyznává se před napůl chápajícím davem svých farníků, ale i jeho poslední snaha zcela neplní svůj cíl a zástup věřících rozpačitě naslouchá jeho slovům. Dimmesdale trhá svoje řeholní roucho a odhaluje

---

[184] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 190. ISBN 978-0-14062-35-3.
[185] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 211. ISBN 978-0-14062-35-3.
[186] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 207. ISBN 978-0-14062-35-3.
[187] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 215. ISBN 978-0-14062-35-3.
[188] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 181. ISBN 978-0-14062-35-3.

hruď, na níž se rýsuje žhnoucí znak hanby. Klesá na zem, v očích se mu zračí smrt. Jeho poslední slova směřují k Hester a k Bohu:

> '*...The law we broke!-the sin there so awfully revealed!-let these alone be in thy thoughts!…God knows; and he is merciful! He hath proved his mercy, most of all, in my afflictions...…By bringing me hither, to die this death of triumphant ignominy before the people! Had either of these agonies been wanting,I had been lost forever! Praised be his name! His will be done! Farewell*!'[190]

Slova pronesená před smrtí zvěstují, že těžce zkoušený kněz vstoupil na onen svět s klidem, pokojem a mírem v duši.

Dimmesdalovo přiznání před smrtí je bráno v obecném významu: „…*had desired, by yielding up his breath in the arms of that fallen woman, to express to the world how utterly nugatory is the choicest of man's own righteousness.*"[191] „*Highly respectable witnesses*"[192] interpretují smrt mladého kněze jako vyvrcholení svatosti a pokorné skromnosti.

I slabý a ubohý kněz s nevšední inteligencí a výřečností se pohyboval v jakémsi labyrintu, kde pouze přiznání představovalo jediné východisko a cestu vedoucí k dosažení spásy.

5.3.3 Tajemný Roger Chillingworth

Pod jménem Roger Chillingworth vystupuje další postava příběhu. Náhodou přichází do Bostonu a nalézá zde svoji mladou manželku na pranýři s dítětem na rukou. Osoba malého vzrůsu, vrásčitá v obličeji, neodhadnutelného věku, oděná do omšelého oblečení působí neuspořádaným dojmem. Z rysů jeho obličeje a pohledu se dá předvídat, že se jedná o člověka s pozoruhodnou inteligencí, který se pečlivě staral o duševní část své osobnosti.

Upřeně a pronikavě hledí na pranýř:

> *A writhing horror twisted itself across his features, like a snake gliding swiftly over them, and making one little pause, with all its wreathed intervolutions in open sight. His face darkened with some powerful emotion, which, nevertheless, he so instantaneously controlled by an*

[189] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 217. ISBN 978-0-14062-35-3.
[190] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 218. ISBN 978-0-14062-35-3.
[191] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 220. ISBN 978-0-14062-35-3.
[192] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 220. ISBN 978-0-14062-35-3.

effort of his will, that, save at a single moment, its expression might have passed for calmness.[193]

S poklidností sobě vlastní přichází za svojí nevěrnou manželkou, ve které vyvolal značný strach. Přiznává svoji bláhovost nad neuváženým sňatkem s touto mladou ženou: „*'It was my folly, and thy weakness.'*“[194]

Právě zde začíná přeměna vzdělaného, bezúhonného muže. Stejně tak jako lid touží znát jméno otce Pearl: „*'Between thee and me, the scale hangs fairly balanced. But Hester, the man lives who has wronged us both! Who is he?'*“[195] Nedočká se odpovědi, ale slibuje, že jej i přesto odhalí:

'...I come to the inquest with other senses than they possess. I shall seek this man as I have sought truth in books, as I have sought gold in alchemy…He bears no letter of infamy wrought into his garment, as thou dost; but I shall read it on his heart. Yet fear not for him! Think not that I shall interfere with Heaven's own method of retribution, or, to my owm loss, betray him to the gripe of human law.'[196]

Pravá identita nově příchozího muže zůstává neodhalena.

Podstatnou část života Chillingworth věnoval studiu a získal rozsáhlé vědomosti v oblasti medicíny. Jako lékař byl srdečně uvítán, neboť o šikovného lékaře a chirurga byla v kolonii velká nouze. Zdraví obyvatel Bostonu bylo svěřenou do Rogerových rukou. Jeho zbožnost a bohabojné chování mu byly ku prospěchu. Krátce po příchodu do města se také začal vzdělávat v duchovních záležitostech, aby své povrchní znalosti v náboženské oblasti prohloubil a mohl vést příkladný život.

Znamenitě získává přízeň obyvatel. Přátelí se s vysokými představiteli kolonie a skrytě zkoumá a pozoruje okolí. Snaží se proniknout pod povrch, dobrat se mravních zásad zakotvených v srdcích jednotlivců, obezřetně prozkoumat každý záhyb nedozírných hlubin lidského nitra. Se škodolibou vytrvalostí a trpělivostí vyčkává na svůj triumf.

Hawthorne si ve svém deníku poznamenal:

---

[193] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 52. ISBN 978-0-14062-35-3.
[194] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 63. ISBN 978-0-14062-35-3.
[195] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 64. ISBN 978-0-14062-35-3.
[196] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 64. ISBN 978-0-14062-35-3.

> *The Unpardonable Sin might consist in a want of love and reverence for the Human Soul; in consequence of which, the investigator pried into its dark depths, not with a hope or purpose of making it better, but from a cold philosophical curiosity,-content that it should be wicked in whatever kind or degree, and only desiring to study it out. Would not this, in other words, be the separation of the intellect from the heart?*[197]

Chillingworth během svého studia získával zkušenosti u různých šamanů, kteří jej naučili jejich kouzlům. Sbíral léčivé rostliny a jeho praktiky byly obestřeny tajemstvím. Sledují ho oči Bostoňanů, ale žadné pádné argumenty nemají v zásobě.

Dobře pozorovatelná je změna jeho vzezření. V tváři se promítá cosi ďábelského, nebezpečného a ošklivého, což je nejlépe viditelné v momentě, kdy odhaluje identitu Pearlina otce: *„Had a man seen old Roger Chillingworth, at that moment of his ecstasy, he would have had no need to ask how Satan comports himself when a precious human soul is lost to heaven and won into his kingdom.“*[198]

Zášť a zlomyslnost prostupují jeho mysl. Avšak je třeba podotknout, že lékař je ve své podstatě nevinnou osobou, jejíž pravé jméno je pošpiněno hanbou, čímž se podílí na odehrávající se tragédii. Nepřímo sdílí vyměřený trest pravých viníků, jehož následky dopadají na jeho osobní vnitřní život, který se pomalu rozdrobuje.

Chillingworth představuje ukřivděného, osamělého a politováníhodného manžela, jehož hříchem je touha po pomstě. A. Trollope ve své eseji[199] uvádí: *„The old man become a fiend,…but he is a man-fiend.“*[200] Veškerá dobrota spojená s jeho osobou vyprchala a zhrzená pýcha vyplnila studené srdce.

Nevědomky přijímá povahu Satana zobrazenou v puritánských mýtech. Přetváří se do morálního netvora, který se přiživuje a roste z utrpení ostatních, který se definitivně vzdálil zdrojům přinášejícím dobrotu, milosrdenství a život. O Chillingworthovi se dočítáme: *„As at the waving of a magician's wand, uprose a grisly phantom…in many shapes, of death, or more awful shame, all flocking round about the clergyman, and pointing with their fingers at his breast!“*[201]

---

[197] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 190.
[198] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 117. ISBN 978-0-14062-35-3.
[199] Viz výše.
[200] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962. s. 242.
[201] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 119. ISBN 978-0-14062-35-3.

Život se stává zkázou jeho osobnosti, deformuje nejen tělo, ale i ducha: „'*No life had been more peaceful and innocent than mine; few lives so rich with benefits conferred…And what am I now?…I have already told thee what I am! A fiend! Who made me so?*'“[202]

Jakmile si uvědomuje svoji proměnu, obrací se k víře, aby utěšil duši. „*'Peace, Hester, Peace!…It is not granted me to pardon…My old faith, long forgotten, comes back to me, and explains all that we do, and all we suffer.*'“[203]

Dovršením pomsty mělo být veřejné odhalení Hesteřina spoluviníka, čímž by se naplnilo lékařovo životní poslání. Nestalo se tak, jeho pokus o pomstu byl v poslední chvíli zmařen.

Chillingworth prezentuje nejhoršího hříšníka, neboť nelituje svých vin. Jeho vášeň pro pomstu jej slepě vede k cíli. Nejlépe vystihuje jeho provinění věta pronesená reverendem Dimmesdalem: „'*There is one worse than even the polluted priest! That old man's revenge has been blacker than my sin. He has violated, in cold blood, the sanctity of a human heart.*'“[204] V závěru kněz lékaři říká: „'*May God forgive thee!…Thou, too, hast deeply sinned*!'“[205]

5.3.4 Nepředvídatelná Pearl

V knize *The Scarlet Letter* Pearl ztělesňuje nejen plod zakázané lásky a symbol hříchu, ale i požehnání, jedinou radost a potěšení své matky. Seznamujeme se s ní již na prvních řádcích, čersvě po jejím narození. Vyrůstá pod dohledem matky ve svobodném a šťastném dětském světě.

Mark Van Doren ve své eseji *The Scarlet Letter* uvádí Hawthornovy deníkové záznamy, kde Hawthorne píše o své dceři Uně, která se stala inspirací pro postavu Pearl. V záznamech napsal:

> *…seems at times to have but little delicacy, and anon shows that she possesses the finest essence of it; now so hard, now so tender; now so perfectly unreasonable, soon again so wise. In short, I now and then*

[202] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 147. ISBN 978-0-14062-35-3.
[203] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 148. ISBN 978-0-14062-35-3.
[204] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 166. ISBN 978-0-14062-35-3.
[205] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 217. ISBN 978-0-14062-35-3.

catch an aspect of her in which I cannot believe her to be my own human child, but a spirit strangely mingled with good and evil…[206]

Pearl představuje potomka nezkrotných složek lidské přirozenosti. Ztělesňuje organické vtělení hříchu svých rodičů. Je žijícím symbolem prohřešku a především porušení mravních zákonů. Výsledkem je: „…a *being whose elements were perhaps beautiful and brilliant, but all in disorder; or with an order peculiar to themselves, amidst which the point of variety and arrangement was difficult or impossible to be discovered.“*[207]

V její osobnosti se zračí jak okouzlující dítě, tak i ďábelskost a rošťáctví. Projevuje se divokost, drzost, náladovost i zuřivost. „'*There is no law, nor reverence for authority, no regard of human ordinances or opinions, right or wrong, mixed up with that child's composition…*'“[208] Pearl pojímá něco zlověstného, něco nepředvídatelného. Zároveň je přirozená, což podporuje její šarm.

Navzdory okolnostem, které ji obklopují, je plná života jako každé jiné dítě. Kouzlo její osobnosti plyne z tvořivosti ducha. Využívá svůj hlásek, který se mění podle vymyšlené postavy, která má právě jejími ústy promlouvat. Bylo až neuvěřitelné, jak rozličně dokázala využívat svůj intelekt, kolik odlišných forem dokázala vymyslet a zrealizovat ve svém dětském imaginárním světě plném nevšedních bytostí.

Svým chováním působí podivuhodně. Mluví, myslí a jedná jako uličnický skřítek, což jí více ubližuje, než pomáhá. V podivnosti některých jejích povedených šaškovských kousků, v bezcitném výsměchu blýskajícím se v bystrých dětských očích se jeví téměř jako malá čarodějnice. Hovoří se o jejích nepolapitelných, rozumově nepopsatelných kvalitách, které „*could not be made amenable to rules…*“[209] Řada poznámek na její uličnickou povahu prostupuje celým dílem. Okolí ji nazývá: „*…a demon offspring; such as, ever since old Catholic times, had*

[206] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 136
[207] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 76. ISBN 978-0-14062-35-3.
[208] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 113. ISBN 978-0-14062-35-3.
[209] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 76. ISBN 978-0-14062-35-3.

occasionally been seen on earth, through the agency of their mother's sin, and to promote some foul and wicked purpose."[210]

V očích její matky je slunečním svitem, přestože trucovitost, mračení a chmuření, zuřivost a vztek jsou jí vlastní. M. V. Doren ve své eseji[211] postavu Pearl charakterizuje jako „*'an unripe apple, that may be prefected to a mellow deliciousness hereafter,' but that now was all 'acerbity' and discord.*"[212]

Hester doufá, že v ní dřímá i lidská stránka, která se včas odkryje a promění Pearlinu neobvyklou povahu.

Pearl dorůstá do věku, kdy by se mohla zařadit do společenství ostatních dětí a sblížit se s prostředím svých vrstevníků. Dobře si ale uvědomuje, že se narodila jako vyvrženec. Její místo je v ústraní. Instinkty jí napovídají, že se nemůže zařadit mezi ostatní děti. Pozoruje jejich hry a zábavu, ale nikdy se nesnaží připojit se nebo navázat rozhovor.

Vnímala nepřátelský postoj, který tyto děti zaujaly, jejich nevšední krutost skrytou ve zlých slovech, kterými jí i její matce zlořečily, a opovržení zračící se v jejich očích. Z těchto indicií jasně pochopila, že musí svoji matku chránit před okolním světem, a škodolibosti oplácela s nevšední záští, která jen může v dětském srdci kvasit. Těmito činy dokazovala svoji nevýslovnou lásku k matce, která představovala jedinou hodnotu jejího života.

Pearl vyrůstá v uzavřeném kruhu odloučenosti a samoty od společnosti. Tento úděl nepociťuje jako trest, neboť jej dokonale vynahrazuje lesní svět s jeho bohatstvím, v němž platí pouze přírodní zákony a ty lidské zde nemají místo.

Pearl neuniká zlým pohledům, které ji sledují, když kráčí po boku matky městem. Nevědomky ukrývá tajemství, které může být prozrazeno jejím vzhledem: „*…the neighboring townspeople, who, seeking vainly elsewhere for the child's paternity, and observing some of her odd attributes,…*"[213]

Posláním dítěte je připomínat své matce její selhání. Brání Hester uniknout od mravní zodpovědnosti. Nechápe význam šarlatového písmena na matčině hrudi, ale právě toto znamení se stalo první věcí, kterou zpozorovala:

---

[210] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 83. ISBN 978-0-14062-35-3.
[211] Viz výše
[212] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 136.
[213] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 83. ISBN 978-0-14062-35-3.

> *But that first object of which Pearl seemed to become aware was…the scarlet letter on Hester's bosom!…putting up her little hand, she grasped at it, smiling, not doubtfully, but with a decided gleam, that gave her face the look of a much older child.*[214]

Bez něj nechce svoji matku poslechout.

V touze po pravdě trápí Hester nepříjemnými otázkami s nelítostným tónem, kterým není zlá, jen přirozená: „'*But in good earnest now, Mother dear, what does this scarlet letter mean?-and why dost thou wear it on thy bosom?-and why does the minister keep his hand over his heart?*'"[215]

Ve svém dětském světě dokonale nerozumí světu dospělých a vykládá si situace po svém. Nechápe roli kněze ve svém životě, ale bystře odhaluje jeho osobnost:

> *'Minister!…Wilt thou stand here with Mother and me, tomorrow noontide?'... 'Nay; not so, my little Pearl',…Pearl laughed, and attempted to pull away her hand. But the minister held it fast…'But wilt thou promise…to take my hand, and Mother's hand, tomorrow noontide*?'[216]

Z puritánského hlediska její osobnost shrnuje to, co se pokoušejí vyčlenit, opomenout a s čím se nemohou ve své přítomnosti smířit: „…*save the freedom of a broken law.*"[217] Je spřízněna s lesem, který v puritánské mysli osidluje a řídí Satan. V Pearl lze rozpoznat nespoutanost a divokost, která je oběma společná:

> *The great black forest…became the playmate of the lonely infant, as well as it knew how. Sombre as it was, it put on the kindest of its moods to welcome her.…A fox, startled from his sleep by her light footstep on the leaves, looked inquisitively at Pearl, as doubting whether it were better to steal off, or renew his nap on the same spot.*[218]

Není pouhým obrazem chytrého a svéhlavého dítěte. Představuje, jaká by byla lidská bytost, kdyby její situace byla zjednodušená pouze na přírozenou, nestrojenou úroveň. Skrze bezprostřednost Pearl dosahuje na výsluní morální

[214] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 81. ISBN 978-0-14062-35-3.
[215] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 152. ISBN 978-0-14062-35-3.
[216] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 130. ISBN 978-0-14062-35-3.
[217] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 113. ISBN 978-0-14062-35-3.
[218] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 174. ISBN 978-0-14062-35-3.

neutrality a skvělosti. Není schopna podvodu, lsti nebo nepoctivosti. Není ani dobrá ani špatná, protože nenese závazek zodpovědnosti.

Pearl není zatracená, protože nezhřešila, ale stále není zcela lidskou bytostí. Opravdovou se stává v momentě, kdy poprvé políbí svého otce a uroní první slzu:

> *A spell was broken. The great scene of grief, in which the wild infant bore a part, had developed all her sympathies; and as her tears fell upon her father's cheek, they were the pledge that she would grow up amid human joy and sorrow, nor forever do battle with the world, but be a woman in it.Towards her mother, too, Pearl's errand as a messenger of anguish was all fulfilled.*[219]

Ačkoliv se narodila do této společnosti a prožila část života pod její strohou a přísnou vládou a byla vyučována jejím pravdám, jako jediná má to štěstí, že není osobně vázaná k jejím zákonům a principům. S poklidem může zavrhnout její zákazy a kletby a zůstat oproštěná od hlubších sporů a bojů.

V puritánském světě *The Scarlet Letter* funguje jako příznak nové doby. Na rozdíl od svých rodičů její mysl není spoutána s tímto světem, její dospívání je spojeno s nastupujícím věkem blahobytu a budoucnost slibuje šťasný život. Unikla puritánskému etosu nikoliv prostřednictím smrti, ale cestou k plnějšímu životu: „*In fine, the gossips of that day believed… that Pearl was not only alive, but married, and happy, and mindful of her mother; and that she would most joyfully have entertained that sad and lonely mother at her fireside*.“[220]

5.3.5 Čarodějnice Hibbinsová

Malou úlohu s velkým významem zastává čarodějnice Hibbinsová. Všeobecně ji pokládají za čarodějnici, spojenkyni „*the Black Man*“[221] a dalších zlověstných bytostí. Přihlíží událostem, jejichž výsledek dopředu zná nebo jej přinejmenším výborně odhaduje. Překvapuje protagonisty svými otázkami a rozpoznává skrytá tajemství. Reprezentuje ďábla a revoltu uvnitř samotné komunity.

Setkáváme se s ní tehdy, když oslovuje některého z hlavních protagonsitů, jinou společnost nevyhledává.

---

[219] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 218. ISBN 978-0-14062-35-3.
[220] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 223. ISBN 978-0-14062-35-3.
[221] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 98. ISBN 978-0-14062-35-3.

Jelikož je vdovou po významném hodnostáři a zároveň sestrou governora Bellinghama, zařazuje se do skupiny obyvatel s vysokým postavením a prozatím zůstává ušetřena zlobě a pomstychtivosti lidu, který by ji nejraději viděl hořet na hranici: „*It might be, too, that a witch, like old Mistress Hibbins, the bitter-tempered widow of the magistrate, was to die upon the gallows.*“[222] Šířící se zlá pověst spojená s její osobou je zapříčiněná kombinací špatné nálady a šílenství. I ona je vystavena posměchu, ale také vzbuzuje strach a bázeň. Její podivínská až bizarní ztřeštěnost zakrývá skutečnou zášť a zlomyslnost.

Jako démonická bytost naznačuje nejen svoji spřízněnost s ďáblem, ale rozpoznává ji i u ostatních. Ty vybízí ke společné účasti na tajemných obřadech, čímž chce rozšířit zástup přívržen*c*ů pekelných mocností: „'W*ilt thou go with us tonight? There will be a merry company in the forest; and I well-nigh promised the Black Man that comely Hester Prynne should make one.'*“[223] Zajímá se především o Pearl, neboť tuší, že v této osůbce prozatím převládá zlo nad dobrem: „'*They say, child, thou art of the lineage of the Prince of the Air! Wilt thou ride with me, some fine night, to see thy father?*'“[224]

Vlastní zkušenost s hříchem v ní rozvinula schopnost odhalit povahu spoluobčanů: „'*Many a church member saw I, walking behind the music, that has danced in the same measure with me, when Somebody was fiddler…But this minister! Couldst thou surely tell, Hester, whether he was the same man that encountered thee on the forest path?*'“[225]

Životní poslání ji stálo život. Neunikla hněvu lidu, který ji stíhal, a později byla upálena na hranici pro čarodějnictví.

5.3.6 Bostoňané a velevážení hodnostáři Bostonu

Obyvatelé Bostonu představují první generaci puritánů, která přichází hledat nový domov a započít nový, lepší a radostnější život. Přináší si s sebou svoji víru, naději i vzpomínky na starý domov, které jsou uloženy hluboce v jejich myslích.

---

[222] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 42. ISBN 978-0-14062-35-3.
[223] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 98. ISBN 978-0-14062-35-3.
[224] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 206. ISBN 978-0-14062-35-3.
[225] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 205. ISBN 978-0-14062-35-3.

Z puritánské nauky opřené především o doktrínu týkající se předurčení vyplývá přísné, ostré, rozhodné a rychlé rozdělení lidstva do dvou skupin – na zatracené a zachráněné. V Massachusetts se stalo zvykem považovat za svědectví spásy rozhodnutí jednotlivce připojit se k víře a vést mravní a čistý život. Hřích svědčil o zatracení.

Yvor Winters ve své eseji *Maule's Curse, or Hawthorne and the Problem of Allegory* cituje:

> *The Puritans were plain blunt men with little taste for mysticism and no talent for speculation. A new conception was formulated by English theologians…The sign of election was not an inner assurance; it was a sober decision to trust in Christ and obey God's law…conversion was merely a choice to obey a certain code of rules, and did not imply any emotional change, any love for God, or for holiness, or any genuine religious experience; religion in other words was reduced to mere morality.*[226]

Jakýkoliv náznak hříšnosti se stal jasným signálem zatracení a hříšnosti člověka ve všech jeho činech a gestech. Jakmile se prokázalo, že Hester smilnila, spáchala naprosto reprezentativní čin úplné zkaženosti přirovnávaný k činu doktora Fausta, který podepsal smlouvu s ďáblem. Dala jasně najevo, že náleží ke skupině zatracených a nikdy více její duše nedosáhne ráje. Tento názor jistě nevycházel z křesťanství.

Kněží vykládali písmo svaté a jejich interpretace byla nezpochybnitelná. Avšak jak se později prokázalo, osobní obliba nebo neoliba, pokrytectví, předsudky a vášně, toto vše se ve výkladu projevovalo.

5.3.6.1 Guvernér Richard Bellingham

Jedním z významných hodnostářů je guvernér Richard Bellingham. Zobrazuje muže s vysokým postavením, který předvádí v mimořádném rozsahu schopnost jednat. S vynaložením velké síly se snaží vytěsnit zažité všeobecné principy, které mohou být stěží použity k vyřešení morálních problémů a které neřeší tyto problémy tím, že se je snaží pochopit, ale tím, že je vytlačí.

Voják, státník a vládce se snoubí v Bellinghanově osobě. Bydlí ve velkém domě, obklopen přepychem a krásou, vlastní i služebnictvo. Dům je vybaven

[226] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays.* New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 13.

nábytkem přivezeným z rodné vlasti. Na zdech v rozsáhle hale jsou umístěny portréty jeho předků:

> *All were characterized by the sternnes and severity which old portraits so invariably put on; as if they were the ghosts, rather than the pictures, of departed worthies, and were gazing with harsh and intolerant criticism at the pursuits and enjoyments of living men.*[227]

Vzhledem připomínal obličeje na obrazech.

V jeho vystupování nejsou patrné emoce ani nenucenost, udržuje se přísnost a vážnost vojenského důstojníka.

5.3.6.2 Bostonští radní

Radní mají v rukou moc rozhodovat o osudech obyvatel, zachovávají si chladnou, přísnou a důstojnou tvář. Dokáží nelítostně a bezohledně vyslýchat provinilce, dokud nezlomí odpor a nedopídí se pravdy. Neradi se ve svém boji vzdávají:

> *'I have sought, I say, to persuade this godly youth that he should deal with you, here in the face of Heaven, and before these wise and upright rulers, and in hearing of all the people as touching the vileness and blackness of your sin. Knowing your natural temper better than I, he could the better judge what arguments to use, whether of tenderness or terror, such as might prevail over your hardness and obstinacy...'*[228]

Hlavním cílem používané metody bylo odhalit i ty nejutajovanější hříchy, následně vystavit hříšníka hanbě v nejjasnějším poledním slunečním světle, bez jakéhokoli projevu milosti.

Ve své majestátnosti povýšenecky pohlíží na své "stádo". Hosnostáři mnohdy riskují pověst a váženost svého úřadu, ale jejich rozhodnutí se nedá zpochybnit.

Důstojné chování, správnost, nezdolná sebejistota, nebojácnost a další vlastnosti jsou potřebné k vykonávání takto důležitého úřadu, který je posvěcen božskou mocí. Raději spoléhají na uvážlivou rozvahu než na impulzivní jednání. Svojí činnost především směřují k prospěchu a rozvoji státu.

Jmenované kvality jsou vlastní celé skupině bostonských hodnostářů a jsou patrné v mnohých událostech, které se v kolonii odehrály:

---

[227] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 88. ISBN 978-0-14062-35-3.
[228] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 55. ISBN 978-0-14062-35-3.

> '*...our Massachusetts magistracy, bethinking themselves that this woman is youthful and fair, and doubtless was strongly tempted to her fall-and that, moreover, as is most likely, her husband may be at the bottom of the sea-they have not been bold to put in force the extremity of our righteous law against her. The penalty thereof is death. But in their great mercy and tenderness of heart, they have doomed Mistress Prynne to stand only a space of three hours on the platform of the pillory, and then and thereafter, for the remainder of her natural life, to wear a mark of shame upon her bosom.*'[229]

Ani oni však nejsou zcela dokonalí. Žijí v bohatství, což se přímo neshoduje s puritánským učením, ale jak se později vysvětluje, o odmítání tělesného pohodlí se jejich předkové nezmiňují. Rozmařilý život odkrývá i pasáž o dalším veleváženém muži jménem John Wilson:

> *The old clergyman,…had a long-established and legitimate taste for all good and comfortable things; and however stern he might show himself in the pulpit or in his public reproof of such transgressions as that of Hester Prynne, still, the genial benevolence of his private life had won him warmer affection that was accorded to any of his professional contemporaries.*[230]

Hodnostáři nesplňují morální požadavky, protože kladou důraz na materiálnost a požitkářkářství:

> They *were native Englishmen whose fathers had lived in the sunny richness of the Elizabethan epoch, a time when the life of England, viewed as one great mass, would appear to have been as stately, magnificent, and joyous as the world has ever witnessed.*[231]

Tento dědičný odkaz se nedá zapřít.

Vůdcové nestrpí, aby se narušil zaběhlý pořádek, v nejistotách pomáhají uklidnit situaci, ustaraně dohlíží na plnění božských úkolů a záměrů.

Hnací silou, která převýšila a překonala jakýkoliv odpor, ať už legální nebo pocházející z jiného zdroje, byla skutečná a opravdová důvěřa a přesvědčení puritánských vůdců, že jejich jednání a rozhodování je dílem božské práce a veškeré soudy jsou projevem božské vůle.

---

[229] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 53. ISBN 978-0-14062-35-3.
[230] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 91. ISBN 978-0-14062-35-3.
[231] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 196. ISBN 978-0-14062-35-3.

5.3.6.3 Smýšlení řadových občanů Bostonu

Bostonské obyvatelstvo je ve svých názorech daleko radikálnější a zlomyslnější. Nemilosrdně dává najevo nesouhlas a vyjadřuje pobouření nad hříšnicí. Zejména pak straší dámy, které jsou jestě více popuzeny Hesteřinou krásou a mládím:

> *'Goodwives…I'll tell ye a piece of my mind. It would be greatly for the public behoof, if we women, being of mature age and church members in good repute, should have the handling of such malefactresses as this Hester Prynne…If the hussy stood up for judgment before us five…would she come off with such a sentence as the worshipful magistrates have awarded? Marry, I trow not!'*[232]

Další ženy se přidávají a navrhují daleko krutější tresty: „*'At the very least, they should have put the brand of a hot iron on Hester Prynne's forehead. Madam Hester would have winced at that, I warrant me.*"[233] Vyjadřují svoji zlobu a rozčarování. M. Van Doren v eseji *The Scarlet Letter* cituje slova: „*…appears mainly as a mob under strong emotion.*"[234]

Zástup krvelačně čeká na otevření dveří a na příchod ženy, která představuje možné zatracení pro celou farní obec, neboť její ohavný čin poskvrnil domnělou čistotu obce. Vyvolává vášnivě emoce, davem se šíří šum a ruch. Obyvatelé si až škodolibě vychutnávají hříšnici. Se svraštělými čely a nepřátelskými pohledy upřeně hledí na pranýř, vykřikují urážlivá slova plná zášti a nenávisti.

Nevraživá zaujatost, vnucování mravních pouček, jednotný a neměnný názor na vzniklou situaci je jasným svědectvím puritánské víry těchto lidí s vysokými klobouky a pomurými barvami šatu.

Ve svém rozhořčení si neuvědomují, že právně oni jsou velkými hříšníky, neboť se neřídí božským přikázáním a zapřeli doktrínu o odpuštění. R. Stewart v eseji *Puritan Humanism vs. Romantic Naturalism* uvádí větu: „*Jesus forgave the woman taken in adultery.*"[235] Také W. C. Brownell se touto otázkou zabývá se své

---

[232] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 44. ISBN 978-0-14062-35-3.
[233] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 44. ISBN 978-0-14062-35-3
[234] In KAUL, A. N. *HAWTHORNE A Collection of Critical Essays.* New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966. s. 136.
[235] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text.* New York : W. W. Norton Company, Inc. 1962. s. 348.

eseji *This New England Faust,* kde užívá slova Nového zákona: „*Go and sin no more.*“[236]

Komunita se projevuje nekřesťansky ve své krutosti, v neodpouštějícím chování a postoji. Snaží se zahnat léčky a hrozby nastražené Satanem, ale svými vlastními činy a myšlenkami mu nevědomky slouží.

Lid slepě poslouchá kázání, obdivuje a idealizuje si svého pastýře, ale nedokáže přesně odhadnout pravý význam Dimmesdalových slov:

> *Yes; their minister whom they so loved…had the foreboding of untimely death upon him, and would soon leave them in their tears! This idea of his transitory stay on earth gave the last emphasis to the effect which the preacher had produced; it was as if an angel, in his pasage to the skies, had shaken his bright wings over the people for an instant-at once a shadow and a splendor-and had shed down a shower or golden truths upon them*.[237]

Věřící jsou udiveni jednáním kněze, nerozumí, proč si vybral právě největší hříšnici z města, aby se stala oporou muži posvěcenému Bohem. Spokojí se s výkladem poskytnutým od hodnostářů, kteří využívají situaci k podpoře puritánských dogmat:

> *...he had made the manner of his death a parable, in order to impress on his admirers the mighty and mournful lesson that, in the view of Infinite Purity, we are sinners all alike. It was to teach them that the holiest among us has but attained so far above his fellows as to discern more clearly the Mercy which looks down, and repudiate more utterly the phantom of human merit which would look aspiringly upward.*[238]

Puritánská výchova přísně vštěpuje svým dětem daná pravidla a pečlivě sleduje jejich dodržování. Děti se důsledně učí katechismu, bojí se hříchu i ostatních škodlivých činů. Rodiče jim bohužel nepředávají jen ctnosti, ale jejich prostřednictvím přejímají i předsudky a nesprávné soudy, které se odráží v dětských slovech i hrách. Hry zahrnují například: „*…at scourging Quakers; or taking scalps in a sham-fight with the Indians; or scaring one another with freaks of imitative witchcraft.*“[239]

---

[236] In BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc. 1962. s. 248.
[237] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 212. ISBN 978-0-14062-35-3.
[238] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 220. ISBN 978-0-14062-35-3.
[239] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 79. ISBN 978-0-14062-35-3.

V očích obyvatel je Satanovým pobočníkem nejen Hester, ale i Pearl nese stejný přídomek. Bostoňané pozorují její chování, obdivují její krásu, ale vyvolává v nich obavy, neboť jako dítě hříchu s sebou nese stopy ďábla:

> *The Puritans looked on, and, if they smiled, were none the less inclined to pronounce the child a demon offspring, from the indescribable charm of beauty and eccentricity that shone through her little figure, and sparkled with its activity.*[240]

Když Pearl bezděky pohladí, po chvíli začnou přemýšlet, zda se tímto činem neprohřešíli.

Samotného písmene „A“ se bojí dokonce dotknout, je jasným znakem provinění a hanby, strhuje na sebe pozornost všech očí. Vystaveno na odiv jim důsledně připomíná hříšnost lidské duše, která nemá nárok na spasení a varuje před vlastními poklesky, kterými sejdou ze správné cesty a upadnou do zajetí Satana.

Postupem let se názory mění, znak hanby ztrácí svoji svěžest a stává se obnošeným. Příkladným životem Hester dokazuje, že i jí naleží boží přízeň. Puritání věří, že svým kajícím počínáním mohla zčásti odčinit své provinění a ctění hodnostáři prokáží svoji “neskonalou dobrotu a milosrdenství“ a dovolí jí, aby odstanila znamení hanby ze své hrudi, na což Hester reaguje těmito slovy: „'*It lies not in the pleasure of the magistrates to take off this badge…Were I worthy to be quit of it, it would fall away of its own nature, or be transformed into something which speaks a different purport.*'“[241]

Ti, kteří Hester dříve spílali a opovrhovali jí, nyní vroucně prosí o radu a pomoc ve svých vlastních starostech a trápeních:

> *Women, more especially-in the continually recurring trials of wounded, wasted, wronged, misplaced, or erring and sinful passion-or with the dreary burden of a heart unyielded, because unvalued and unsought-came to Hester's cottage, demanding why they were so wretched, and what the remedy!*[242]

„A“ se nevratně vtisklo do povědomí a změnilo svůj původní význam „Adultress“ v nový „Able, Angel, Admirable.“ Síla lidské víry v její dobrotu nakonec převládá nad silou náboženských zákonů, které Hester označkovaly.

---

[240] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 208. ISBN 978-0-14062-35-3.
[241] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 144. ISBN 978-0-14062-35-3.
[242] HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. s. 223. ISBN 978-0-14062-35-3.

Ukázalo se, že písmenko získává podobu talismanu, který je spojován s pochopením a soucitem.

Tragédie popsaná v příběhu vyplývá z lidských slabostí. Právě společnost a její nevyhnutelné tlaky a síly, předsudky i vyobcování jsou původcem neštěstí.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala vlivem puritanismu na životní postoje protagonistů v díle Nathaniela Hawthorna *The Scarlet Letter.*
Práce je rozčleněna do pěti kapitol.

V první jsem zevrubně zmínila život a dílo spisovatele Nathaniela Hawthorna, jeho cestu k nalezení osobitého autorského stylu.

Druhý oddíl je věnován puritanismus, jenž svými východisky představoval novou naději pro obyvatele Anglie, kteří již více nemohli snášet rozmařilost stávající církve, která jim neposkytovala dostatečnou duchovní oporu. Marně hledali pomoc v Anglii a neviděli jinou možnost, než ji opustit a vydat se hledat příhodnější podmínky v neznámém světě za oceánem. Nathaniel Hawthorne spatřoval v puritánském světě dostatečný materiál a inspiraci pro napsání svého vrcholného díla.

Třetí část popisuje nelehké začátky puritánů na americkém kontinentě a následný rozvoj puritanismu. Uvedla jsem zde představitele politické moci - Williama Bradforda, Johna Winthropa, Johna Cottona, Thomase Hoopera a Rogera Williamse.

Čtvrtá kapitola představuje vliv puritanismu v poezii a próze.

Nejobsáhlejší a poslední kapitola se zabývá charakteristikou protagonistů románu *The Scarlet Letter*, společnosti v románu zobrazené a odrazem puritanismu v životních postojích postav románu. Značnou pozornost jsem věnovala nejen hlavní hrdince Hawthornova nejvýznamnějšího díla, ale i dalším postavám. Jejich detailní zobrazení výstižně dokresluje postupné formování osobností a přispívá k celistvému obrazu dobové společnosti silně ovlivněné puritanismem. Protagonisté příběhu téměř výlučně podléhají zákonům a pravidlům, která jsou postavena na tvrdé puritánské kázni. Prohřešení se proti těmto pravidlům znamená okamžitý zásah vůdčích představitelů a následné potrestání provinilce.

Hester Prynne, hlavní představitelka *Šarlatového písmena*, zhřešila v důsledku svých vášní. Společnosti ji okamžitě odsoudila a zavrhla. Představovala pro ni padlého člověka, který nemá šanci dosáhnout boží milosti a spasení. Hester v tichosti přijala postavení na okraji společnosti. Pochopila, že její životní láska nemůže být naplněna, a život zasvětila péči o svoji malou dcerku, práci a

v neposlední řadě pomoci druhým v obtížných životních situacích. Díky své obětavosti, vřelosti srdce a pochopení změnila znak hanby lpějící na její hrudi ve znak symbolizující ctnostného člověka. Osvobodila se od spoutávajících puritánských pravidel a řídila se svými vlastními názory.

Arthur Dimmesdale zhřešil na stejném základě jako Hester. On však, jakožto velevážený a zbožňovaný kněz, nese břímě hříchu skryté lidským očím, čímž své utrpení více prohlubuje. Věřícím vykládá boží zákony, sám se je snaží pečlivě dodržovat, a stává se tak příkladem pro ostatní. Nemůže se oprostit od pravidel vrytých hluboko do jeho mysli. Ztělesňuje bojácného a slabého muže, který nemá dostatek odvahy čelit následkům svých činu a prožívá nesmírná vnitřní muka. Úlevu mu přináší až smrt.

Roger Chillingworth je zčásti ovlivněn zažitými pravidly, ale jeho vlastní smýšlení stále převládá nad danými normami. Prohřešuje se svojí nepřekonatelnou touhou po pomstě a život odevzdává do rukou této touhy. Neohlíží se na okolí, pouze následuje svůj jediný životní cíl.

Pearl se sice narodila do společnosti krutého puritánského světa, ale její život ani mysl není s tímto světem spoutána.

Čarodějnice Hibbinsová je chráněna svým původem, neboť za jiných okolností by byla komunitou okamžitě upálena, protože její spřízněnost s ďábelskými mocnostmi je známá po celém městě. Žije ve svém tajemném světě a nedbá na okolní dění.

Bostonští hodnostáři důsledně dbají na dodržování daných zákonů a pravidel, pečlivě střeží chod města, dohlíží na jeho rozvoj. Vystupují s důležitostí sobě vlastní a pompou, jaká se sluší s ohledem na pozici, kterou zastávají ve městě. Ve své povýšenosti si neuvědomují vlastní nedostatky. Naopak se domnívají, že vedou příkladný život, v jehož závěru se dočkají spasení.

Bostonské obyvatelstvo pevně věří v ustanovená pravidla a lpí na jejich přesném dodržování. Doufají, že dosáhnou spasení, a proto se snaží řídit své životy podle puritánských zákonů. Avšak právě oni ve své zaslepenosti zapomínají na boží milosrdenství a odpuštění, čímž se nejvíce prohřešují. Bostoňané vidí vinu jen v ostatních, ale nedokážou uznat vlastní slabost. Společnost nevyplnila své poslání „vyvoleného národa“, protože se navenek řídila danými zákony, ale své vlastní nitro vyplnila záští.

V díle *The Scarlet Letter* autor zobrazuje společenství, které se chce stát světlým vzorem pro ostatní. Přijímá puritánské zákony a své jednání řídí dle těchto norem. Avšak i zde se projevuje lidská slabost. Vynaložené úsilí selhává a nedochází svého naplnění. Představitelé společenství podléhají vlastním touhám, které je stahují ze správné cesty. Paradoxně se tak ukazuje, že domněle „největší hříšník“ může svojí počestností zastínit a převýšit jedince, kteří jsou společností považováni za ctnostné.

SUMMARY

The thesis deals with the influence of Puritanism on the life of literary characters in the novel by Nathaniel Hawthorne *The Scarlet Letter*.

Puritanism as such is not so very influential in these days but its reference can be still found in people's customs and opinions.

The thesis is divided into five sections. The first is devoted to Nathaniel Hawthorne – the author of the novel. This section includes author's biography, his literary style and also his literary production. Hawthorne was strongly influenced by Puritanism because his ancestors took a great part in advancement and propagation of it and this heritage affected his mind. The author was personally interested in this dark old iron world and to his imagination this world offered great material and inspiration. On the base of this world one of his masterpieces, *The Scarlet Letter*, arose.

The second section describes the historical connections and reasons which caused the beginning of Puritanism. Puritanism was first used in the 16th century as a label for those Englishmen who were disappointed with the religious situation in England and for that reason they left this corrupted land and searched for better place for the new beginning of life and religion. In Puritanism they saw new chance for their salvation. They believed they belong to the "Chosen People" and their main aim was to become the model example for others.

The third section depicts the spread of Puritanism in the America. We can read about problems of the first settlers in this wild, unknown and cruel world full of dangerous snares, about the expansion of society and the development of ideas of Puritanism. The fourth section contains the main writers who are closely connected with this persuasion and their works are also mentioned in this section.

The most extensive section focuses on the lifestyle of individual protagonists and the effect has of the laws of the puritan iron world on their career.

The most interesting protagonist is Hester Prynne, the main heroine of *The Scarlet Letter*. She committed a sin of adultery and was punished to stand on the scaffold for a certain time and wear the scarlet letter "A" as the symbol of her shame on her bosom. The cruel society excluded her from their centre and she together with her baby lives on the outskirts. She devoted her life to the care for her

the child, her needlework and also to help others in their hardship. Thanks to her abilities and humble and good life she managed to change the meaning of the symbol from “Adulteress” to “Able” or “Angel”. She refused the generally received laws and leaded her life according to her own opinions.

Arthur Dimmesdale is the fellow sinner of Hester who hides his sin from the view of his neighbours. The sin settled in his soul and for that reason his sorrow is much higher. As the venerable priest he expounds the God’s law and he tries to live a life in accordance with these laws to become an example for his people. He is a weak, timid and nervous man who cannot take responsibility for his actions and who cannot escaped the generally received laws because they are strongly inscribed in his mind. Only death brings relief.

The life of Roger Chillingworth is partially marked by received laws, but as a very intelligent man he believes more in his own mind. He embodies a wronged husband whose life is devoted to the revenge and this wish chains his whole personality.

Little Pearl is the symbol of “the broken law.” She was born to this “iron world” but her being is not connected with its laws.

Venerable leaders of Boston supervise the generally received laws and if it is necessary, they do their duty and punish the sinner. They also support the development of society. They believe that they live good, honourable lives and achieve salvation. They do not realise their own weaknesses.

People of Boston strongly believe in received laws and they require fulfilling them in any case. They hope for salvation and for that reason they blindly follow the received laws, they ask for the cruellest punishment. However they forgot the most important thing and that is God’s grace. God pardons any sin but this society cannot do the same and in addition they fill up their hearts with hate. Unfortunately they do not appreciate this sad fact and they go astray.

The Scarlet Letter depicts society which believes to be the most humble and honourable one, but contrary is the case. They live according to the generally received laws but human weaknesses come out and all their efforts fail. They yield to their own desires. That is to say that “the worst sinner” at all could become the most honourable one.

Použitá literatura a prameny

Primární literatura:

HAWTHORNE, N. *The Scarlet Letter*. London : Penguin Books, 1994. ISBN 978-0-14062-35-3.

Sekundární literatura:

BRADLEY, S., BEATTY, R. C., LONG, E. H. *Nathaniel Hawthorne The Scarlet Letter An Annotated Text*. New York : W. W. Norton Company, Inc., 1962.

Encyclopedia Britannica. Volume 18, 1959.

KAUL, A. N. *HAWTHORNE A collection of Critical Essays*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1966.

LEWISOHN, L. *The Story of American Literature*. New York : Random House, 1939.

McDowall, D. *An Illustrated History of Britain*. Longman. 1989.

MILLER, P. *Major Writers of America*. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962.

PROCHÁZKA, M. a kol. *Lectures on American Literature.* Praha : Karolinum, 2007. ISBN 978-80-546-1384-0.

RULAND, R., BRADBURY, M. *From Puritanism to Postmodernism*. London : Penguin Books, 1992. ISBN 0-14- 014435-8.

TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států USA*. Praha : Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-088-7.

VLAŠÍN, Š. a kol. *Slovník literární teorie*. Praha : Československý spisovatel, 1984.

Všeobecná encyklopedie. Vydání 1. Praha : DIDEROT, 1999. ISBN 80-902555-6-6.

Internet:

ANONYMUS. *www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawthorne* [online]. 2011, poslední revize 21. 3. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Nathaniel_Hawtrhone>.